

The BRITISH ESPERANTIST.

THE OFFICIAL ORGAN OF THE BRITISH ESPERANTO ASSOCIATION.

VOL^o XVI. N-ro 185.

MAJO, 1920.

PREZO 4 PENCOJ. AFRANKITE
5 PENCOJ.

KOSTO DE ABONO.—*En Britujo*, afrankite: por unu jaro, 5 ŝilingoj; unu numero, 5 pencoj.

Eksterlande, afrankite: por unu jaro, 5 ŝilingoj per poŝtmandato aŭ 25 respond-kuponoj kun poŝtsignoj.

Abonoj estas akceptataj ĉe la komenciĝo de ĉiu monato. Sin turni al la Sekretario, 17, *Hart-street*, London, W.C.1.

REDAKCIO.—Manuskriptojn, k.t.p., oni volu sendi al la Redakcio, 17, *Hart-street*, London, W.C.1. Tradukintoj antaŭ ol sendi siajn verkojn volu ĉiam certigi, se necese, ĉu la aŭtoro aŭ la originalaj eldonintoj permesas la represigon.

Pri artikoloj la Redakcio rezervas al si la rajton korekti la erarojn de stilo, k.t.p. Ordinare oni ne resendas artikolojn neakceptitajn.

ANONCOJ.—Pri anoncoj, sinturni al la Administracio. **THE BRITISH ESPERANTIST**, 17, *Hart-street*, W.C.1.—Privataj anoncoj pri Esperantistaj naskiĝoj kaj edziĝoj estas enpresataj po 3 ŝilingoj por kvar linioj.

ENHAVO.

	Paĝo.
Rakontoj el la Biblio. D-ro L. L. ZAMENHOF	65
Letero el Londono. PAUL BLAISE	67
Unua Paŝo, Plej Danĝera Paŝo. D-ro P. CORRET	69
Esperanto in the Midlands. CLARICE O. TAYLOR	71
El "The Biglow Papers" de James Russell Lowell, trad. M. C. BUTLER	72
Competition for Boys and Girls	73
11th Congress of British Esperantists	74
Birmingham kaj Bournville	74
Chronicle—Coming Events	76
"In Russia"	78
B.E.A. Council Meeting, Donations, Candidates for Membership	79
B.E.A. New Fellows, Examinations, F.K.I.	80

Rakontoj el la Biblio

tradukitaj de D-ro L. L. ZAMENHOF.

(redaktitaj laŭ afabla permeso de la Esperantista Biblia Komitato).

V. David kaj Goljat.

La Filiŝtoj kolektis siajn militistarojn por milito, kaj kuniĝis apud Soĥo de Jehuda, kaj stariĝis tendare inter Soĥo kaj Azeka, en Efes-Damim. Kaj Saul kaj la viroj de Izrael kolektiĝis, kaj stariĝis tendare en la valo de la kverko, kaj pretigis sin por batalo kontraŭ la Filiŝtoj.

La Filiŝtoj staris sur la monto unuflanke, kaj la Izraelidoj staris sur la monto duaflanke, kaj la valo estis inter ili.

Kaj eliris grandegulo el la tendaroj de la Filiŝtoj; lia nomo estis Goljat, el Gat; lia alteco estis ses ulnoj kaj unu manlarĝo. Kaj kupra kasko estis sur lia kapo, kaj per skvamita kiraso li estis vestita, kaj la pezo de la kiraso estis kvin mil sikloj da kupro. Kaj kupraj armaĵetoj estis sur liaj piedoj kaj kupra ŝildo sur liaj ŝultroj. La tenilo de lia lanco estis kiel rultrabo de teksistoj, kaj la fero de lia lanco havis la pezon de sescent sikloj da fero; kaj antaŭ li iris ŝildoportisto.

Kaj li stariĝis, kaj ekkriis al la taĉmentoj de Izrael, kaj diris al ili:

— Por kio vi iris batali? Ĉu mi ne estas Filiŝto kaj vi sklavoj de Saul? Elektu inter vi viron, kaj li malsupreniru al mi. Se li povos batali kun mi kaj venkos min, tiam ni estos viaj sklavoj; sed se mi lin venkos kaj batos, tiam vi estos niaj sklavoj kaj vi servos al ni.

Kaj la Filiŝto diris:

— Mi hontigos hodiaŭ la taĉmentojn de Izrael; donu al mi viron, ke ni ambaŭ interbatalu.

Kiam Saul kaj ĉiuj Izraelidoj aŭdis la vortojn de tiu Filiŝto, ili sentis teruron kaj tre ektimis.

Estis David, filo de tiu Efratido el Bet-Leĥem de Jehuda, kies nomo estis Jiŝaj kaj kiu havis ok filojn; kaj tiu viro en la tempo de Saul estis jam maljuna, profundaĝa inter la viroj. La tri plej maljunaj filoj de Jiŝaj iris, sekvante Saulon, en la militon; la nomo de liaj tri filoj, kiuj iris en la militon, estis: Eliab, la unuenaskito, kaj la dua post li Abinadab, kaj la tria Sama.

David estis la plej juna; kaj la tri plej

maljunaj iris post Saul. Sed David venadis al Saul kaj reiradis de li, por paŝti la ŝafojn de sia patro en Bet-Leĥem.

La Filiŝtoj eliradis matene kaj vespere, kaj stariĝadis dum kvardek tagoj.

Kaj Jiŝaj diris al sia filo David :

— Prenu por viaj fratoj ĉi tiun efon da rostitaj grajnoj kaj ĉi tiujn dek panojn, kaj kuru en la tendaron al viaj fratoj ; kaj ĉi tiujn dek fromaĝojn alportu al la milestro ; kaj rigardu, kiel fartas viaj fratoj, kaj prenu ilian komision.

Kaj Saul kaj ili kaj ĉiuj viroj de Izrael estis en la valo de la kverko, militante kontraŭ la Filiŝtoj.

Kaj David leviĝis frue matene, lasis la ŝafojn al la gardisto, prenis la portotaĵon kaj iris, kiel ordonis al li Jiŝaj, kaj venis al la tendaro, kiam la militistaro eliris por sin aranĝi kaj oni trumpetis por batalo. Kaj aranĝis sin la Izraelidoj kaj la Filiŝtoj, fronto kontraŭ fronto.

David lasis la vazojn, kiujn li portis, ĉe la gardisto de ilaroj, kuris al la fronto, kaj demandis pri la farto de siaj fratoj.

Dum li parolis kun ili, jen la grandegulo, Goljat la Filiŝto estis lia nomo, el Gat, eliris el la vicoj de la Filiŝtoj kaj komencis paroli kiel antaŭe ; kaj David tion aŭdis. Kaj ĉiuj Izraelidoj, ekvidinte tiun viron, forkuris de li kaj tre timis.

Kaj la Izraelidoj diris :

— Ĉu vi vidis tiun viron, kiu tiel sin levas ? por moki Izraelon li sin levas ; kiu lin venkobatos, tiun la reĝo riĉigos per granda riĉeco, kaj sian filinon li donos al li, kaj la domon de lia patro li faros libera en Izrael.

Tiam David diris al la homoj, kiuj staris apud li :

— Kio estos farita al la homo, kiu venkobatos tiun Filiŝton kaj deprenos de Izrael la malhonoron ? Ĉar kiu estas tiu necirkumcidata Filiŝto, ke li mokas la militistaron de la vivanta Dio ?

Kaj la popolo diris al li kiel antaŭe :

— Tio estos farita al la homo, kiu venkobatos lin.

Kiam lia pli maljuna frato Eliab aŭdis, kiel li parolas kun la homoj, ekflamas la kolero de Eliab kontraŭ David, kaj li diris :

— Por kio vi venis, kaj sub kies zorgado vi lasis tiun malgrandan ŝafaron en la dezerto ? Mi konas vian arogantecon kaj vian malbonan koron ; vi venis nur por vidi la batalon.

Tiam David diris :

— Kion do mi nun faris ? Ĉu mi venis sen bezono ?

Kaj li deturnis sin de li al alia flanko, kaj

ekparolis kiel antaŭe ; kaj la homoj respondis al li kiel la unuan fojon.

Kiam oni aŭdis la vortojn, kiujn diris David, oni raportis al Saul, kaj ĉi tiu venigis lin.

Kaj David diris al Saul :

— Neniu perdu la kuraĝon pro li : via sklavo iros kaj batalos kontraŭ tiu Filiŝto.

Sed Saul diris al David :

— Vi ne povas iri kontraŭ tiun Filiŝton, por batali kontraŭ lin ; ĉar vi estas knabo, kaj li estas batalisto detempe de siaj plej junaj jaroj.

Tiam David diris al Saul :

— Via sklavo estis ĉe sia patro paŝtanta de ŝafoj ; kaj venadis leono aŭ urso kaj forportadis ŝafon el la ŝafaro ; tiam mi kuradis post tiu, batadis ĝin, kaj savadis el ĝia buŝo ; se ĝi stariĝis kontraŭ mi, mi kaptis ĝin je la makzelo, batis, kaj mortigis ĝin. Kiel la leonon, tiel ankaŭ la urson via sklavo venkobatis ; ankaŭ kun ĉi tiu necirkumcidata Filiŝto estos la sama afero, kiel kun ĉiu el tiuj, ĉar li malhonoras la militistaron de la vivanta Dio.

Kaj David diris :

— La Eternulo, kiu savis min kontraŭ leono kaj kontraŭ urso, savos min kontraŭ ĉi tiu Filiŝto.

Tiam Saul diris al David :

— Iru, kaj la Eternulo estu kun vi.

Kaj Saul vestis Davidon per siaj vestoj, kaj metis kupran kaskon sur lian kapon, kaj vestis lin per kiraso.

Kaj David zonis lian glavon supre de siaj vestoj kaj provis iri, ĉar li ne kutimis. Sed David diris al Saul :

— Mi ne povis iri en ĉi tio, ĉar mi ne kutimis.

Kaj David demetis tion de si.

Kaj li prenis sian bastonon en sian manon, kaj elektis al si kvin glatajn ŝtonojn el la torento, kaj metis ilin en la paŝtistan vazon, kiun li havis, kaj en la saketon, kaj kun la ĵetilo en la mano li iris al la Filiŝto.

Kaj la Filiŝto eliris kaj komencis alproksimiĝi al David, kaj lia ŝildoportanto iris antaŭ li. Kiam la Filiŝto ekrigardis kaj vidis Davidon, li malŝatis lin, ĉar li estis knabo, ruĝvanga kaj belaspekta.

Kaj la Filiŝto diris al David :

— Ĉu mi estas hundo, ke vi iras al mi kun bastono ?

Kaj la Filiŝto malbenis Davidon per siaj dioj.

Kaj la Filiŝto diris al David :

— Venu al mi, por ke mi donu vian karnon al la birdoj de la ĉielo kaj al la bestoj de la kampo.

Sed David diris al la Filiŝto :

— Vi iras kontraŭ min kun glavo, lanco, kaj ŝildo ; kaj mi iras kontraŭ vin en la nomo de

la Eternulo Cebaot, la Dio de la militistaro de Izrael, kiun vi malhonoris. Hodiaŭ la Eternulo transdonos vin en mian manon, ke mi venkobatu kaj demetu de vi vian kapon, kaj por ke mi donu hodiaŭ la kadavrojn de la Filiŝtaj taĉmentoj al la birdoj de la ĉielo kaj al la bestoj de la tero, por ke eksciu la tuta tero, ke Izrael havas Dion. Kaj ekscios ĉi tiu tuta komunumo, ke ne per glavo kaj lanco savas la Eternulo, ĉar de la Eternulo dependas la milito, kaj li transdonos vin en miajn manojn.

Kaj kiam la Filiŝto leviĝis kaj ekiris, por alproksimiĝi al David, tiam David rapide ekkuris al la fronto kontraŭ la Filiŝton. Kaj David etendis sian manon al la vazo, kaj prenis el tie ŝtonon, ĵetis per la ĵetilo kaj trafis la Filiŝton en lian frunton, kaj la ŝtono penetris en lian frunton, kaj li falis kun la vizaĝo sur la teron.

Tiamaniere David venkis la Filiŝton per la ĵetilo kaj per la ŝtono, kaj batis la Filiŝton kaj mortigis lin, kvankam glavo ne estis en la mano de David. David alkuris, stariĝis super la Filiŝto, prenis lian glavon, elprenis ĝin el la ingo, kaj mortigis lin, kaj dehakis per ĝi lian kapon. Kiam la Filiŝtoj vidis, ke ilia fortegulo mortis, ili forkuris.

Tiam leviĝis la viroj de Izrael kaj Jehuda, kaj ekkriis, kaj postkuris la Filiŝtojn ĝis la eniro en la valon kaj ĝis la pordego de Ekron. Kaj falis la mortigitoj el la Filiŝtoj sur la vojo al Saaraim, ĝis Gat kaj ĝis Ekron; kaj la Izraelidoj revenis de la kurado post la Filiŝtoj, kaj disrabis ilian tendaron.

Kaj David prenis la kapon de la Filiŝto, kaj alportis ĝin Jerusalemon, kaj liajn armilojn li metis en sian tendon.

Kiam Saul vidis Davidon, elirantan kontraŭ la Filiŝton, li diris al Abner, la militestro:

— Kies filo estas ĉi tiu junulo, Abner?

Kaj Abner respondis:

— Mi ĵuras per via animo, ho reĝo, ke mi ne scias.

Kaj la reĝo diris:

— Demandu, kies filo estas ĉi tiu junulo.

Kiam David revenis post la mortigo de la Filiŝto, Abner prenis lin kaj venigis lin antaŭ Saulon, kaj la kapo de la Filiŝto estis en lia mano.

Kaj Saul diris al li:

— Kies filo vi estas, junulo?

Kaj David respondis:

— Filo de via sklavo Jiŝaj la Bet-Lehemano.

Kiam li finis la paroladon kun Saul, la animo de Jonatan alligiĝis al la animo de David, kaj Jonatan ekamis lin kiel sian animon. Kaj Saul prenis lin en tiu tago, kaj ne lasis lin reiri al la domo de lia patro.

Kaj Jonatan faris kun David interligon, ĉar li ekamis lin kiel sian animon; kaj Jonatan deprenis la tunikon, kiu estis sur li, kaj donis ĝin al David, ankaŭ siajn militajn vestojn, inkluzive sian glavon, sian pafarkon, kaj sian zonon.

Kaj David iradis ĉien, kien sendis lin Saul, kaj agadis prudente; kaj Saul faris lin estro de la militistoj, kaj tio plaĉis al la tuta popolo kaj ankaŭ al la servantoj de Saul.

Letero el Londono.

15an de Aprilo, 1920.

Ĉi tiun fojon estas pli taŭge nomi mian skribaĵon "letero el Belgujo," ĉar malmulte da tempo mi havas por pripensi okazintaĵojn britajn. La lastajn semajnojn mi efektive pasigis en mia naskolando, kiun mi ne plu vizitis de antaŭ la milito, kaj kiun mi atingis ne sen sufiĉe da oficialaj rutin-malfacilaĵoj.

Espereble la vojaĝoj al la kontinento estos pli facilaj, kiam ni iros al la Kongreso en Hago; kaj estas konsilinde, ke samideanoj zorgu sufiĉe frue pri siaj pasportoj kaj aliaj nepre necesaj paperaĵoj por vojaĝi... dum tempo de paco!

* * *

Tuj antaŭ mia foriro alvenis al mi per telegramo el Berno la malfeliĉa sciigo pri la morto de kara amiko nia, S-ro H. HODLER, organizinto de la Esperantaj oficejoj kaj konsulejoj en 1907, elpensinto kaj fondinto de U.E.A. en 1908, kiu de tiu epoko dediĉis—senpage—la pli grandan parton de sia vivo al la disvastigo de nia movado per praktika propagando. Kvankam malsana de kelkaj jaroj, malmultaj samideanoj laboris tiel sindone, senlace kaj fervore kiel li por nia idealo sen deziro aŭ espero de rekompenco. Lian memoron mi ĉi tie admire salutas kun la espero, ke lia ekzemplo estu sekvata de ĉiuj.

* * *

Kun cerbo plena je pensoj diversaj pro tiu malĝoja novaĵo, ni forlasis la hejmon, kaj post longa atendado en malvarmaj, depremigaj stacioj, post kelkfoja montrado de la oficialaj paperaĵoj ni estis alpermesitaj sui ŝipo. Kvar horojn poste estis videblaj restaĵoj de britaj kaj alinaciaj batalŝipoj, disrompitaj feraj pontoj kaj kajoj, torditaj reloj kaj aliaj feraĵoj, dispecigitaj domoj meze de verdaj herbejoj kaj florigitaj ĝardenoj.

Nur tiuj ruinoj rememorigas nin pri la milito tutmonda. Ili tamen estas malmultaj survoje al Bruselo, kaj estas nur kiam oni eniras la provincajn urbojn, kiel Louvain (ekzemple), ke oni vidas la malfeliĉan rezulton de

“militarista civilizacio”! Rubaĵoj, belegaj konstruaĵoj novaj kaj lignaj kajutoj staras unu apud la alia, kiel miksaĵo de modernaj kaj antikvaj tempoj. Necese estas, vidi mem la spektaklon, por fari al si ideon pri la afero. Priskribo ne estas ebbla!

En Bruselo kaj aliaj ĉefaj urboj ŝajne neniuj postsignoj de la milito ekzistas krom la amaso de ĉie preterpasantaj soldatoj. Ili estas eĉ pli multenombraj ol en Londono, kvankam la loĝantaro estas kompare tre malgranda.

Unuavide malriĉeco ne estas videbla en la lando. Ĉiu ŝajnas posedi sufiĉe da rimedoj por bone kaj agrable vivi. Mono verdire ŝajnas esti senvalora! Ĉiu elspezas senpense, aŭ *almenaŭ tiele ŝajnas al nova alveninto, kelktaga vizitanto.*

Porciado ne ekzistas krom rilate la sukeron. Oni do povas ĉion alian aĉeti, se oni havas monon. Ĉiu ŝajne estas sufiĉe riĉa por aĉeti buteron po 9 frankoj por funto, viando po 5 aŭ 6 fr. por funto, k.t.p. Legomoj kaj fruktoj estas simile karaj. La sola komercaĵo pli malkara ol en Londono (laŭ mia sperto) estas tabako, cigaroj kaj cigaredoj. Cigaredoj anglaj mem povas esti aĉetitaj pli malkare ol ĉi tie! Vino estas komuna ĉie en privataj familioj, kvankam ne tre multe trinkata en la kafejoj, kiuj jam pleniĝas je aferistoj de la 9.30 matene.

Demandinte amikon pri la vivmaniero de malriĉuloj en la nunaj cirkonstancoj, mi ricevis respondon: “Malriĉuloj ne ekzistas! Ili malaperis!” Similan respondon mi ricevis en diversaj partoj de Bruselo, kaj jen la klarigo donita de kelkaj (kvankam mi ne povas garantii ĝian verecon). Dum la milito la registaro belga, kun permeso de la germanaj aŭtoritatoj, organizis specialan helpkason por la senlaboruloj, kiuj samtempe ricevis nutraĵon de la amerika helpkomitato. Tuj de post la armistiko la plimulto de la laboristoj trovis laboron bone pagatan, dum la nelaborantaj ankoraŭ nun povas ricevi la ŝtatan helpon, ĝis la industriistoj povos ilin dungigi.

Bonaj sekvoj de la milito estas la pligrandigo de la salajroj por ĉiaj laboristoj kaj oficistoj; kaj en multaj lokoj la malapero de malpuraj domaĉoj. Inter aliaj interesaj sciigoj kolektitaj de mi estas la du jenaj decidoj prenitaj de la registaro rilate la eks-militistojn kaj iliajn familiojn:

1. Ĉiu soldatedzino kaj vidvino ricevos sumon (ankoraŭ ne ĝuste fiksitajn) kiel helpmonon por reorganizi sian hejmon; ĉiu infano ĝis 16-jara ankoraŭ ricevos sumon deponitan de la registaro mem ĉe la ŝtata ŝparkaso kaj haveblan, kiam ĝi estos 21-jara.

2. La milit-malsanuloj kaj kripluloj rajtos vojaĝi dum sia tuta vivo ĉie tra la lando por 25 procento de la ordinara prezo. (Rilate la

aliajn eks-militistojn, neniuj decidoj ankoraŭ estis alprenitaj.)

* * *

Esperanto malfeliĉe estas preskaŭ forgesita en la lando. Esperantistoj de antaŭ kelkaj jaroj—kun kiuj mi parolis en Louvain kaj Bruselo—estis tute surprizitaj aŭdante pri la kreskado de nia movado. Sufiĉe ofte, tamen, la edzino kaj mi, konversaciis en nia lingvo kun familianoj miaj. Kaj fakto plezuriga, kiun mi nur rimarkis ĝuste antaŭ mia foriro, estis la algluado ĉe la “Komerca Foiro” en Bruselo de granda nombro da afiŝoj anoncantaj la Belgan Esperantan Kongreson, kiu okazos je Pentekosto. Tiu bona propagando daŭrigos ĝis la fermo de la Foiro en la komenco de Majo; sciigoj pri la kongreso kaj pri la lingvo estas haveblaj ĉe la sidejo de la Foira Komitato en la Centro de la urbo. Bedaŭrinde tiun anoncon mi tro malfrue vidis por persone informiĝi pri la esperantaj okazintaĵoj.

Alia agrabla surprizo estis nia konatiĝo, en la vagonaro survoje de Bruselo al Ostend, de iu S-ro Frenkel el Varsovio, (nuntempe loĝanta en Bruselo), kies patro estis la posedanto de la domo, en kiu Nia Majstro loĝis dum multaj jaroj,—adreso bone konata de malnovaj esperantistoj, 9, Dzika ulitsa. Dum horoj ni parolis pri D-ro Zamenhof kaj lernis multon pri lia vivo kaj lia familio. Laŭ nia nova amiko, D-ro Zamenhof estis la plej lerta okulisto en Varsovio, konata ĉie tra Polujo pro lia lerteco, bonkoreco kaj malegoismo. Li senpage prizorgis ĉiujn malriĉulojn, kaj de siaj aliaj pli monhavaj klientoj li nur postulis malgrandajn sumetojn pro servoj faritaj. Ĉio, kion faris la Majstro, estis por helpi al la homoj. Por li mono estis senvalora. En ĉio li estis idealisto, kaj en ĉio li estis sindone helpata de sia ĉarma kaj dolĉa edzino. Ĉiuj, kiuj lin konis, aldonis S-ro Frenkel, nepre ploris tiun bonfaremulon.

Nia kunvojaĝanto, kiu sciis pri Esperanto sed ankoraŭ pensis, ke ĝi estas afero de la pasinteco, tre interesiĝis jam de nia eniro en la kupeo, kiam li aŭdas ke mia edzino flue interparolas kun urato kaj fratino miaj en lingvo, kiun li preskaŭ tute komprenas. Multajn demandojn li faris pri la gramatiko kaj la elparolo. Kaj antaŭ ol atingi Londonon, li jam estis ricevinta sian unuan lecionon kaj la adreson de B.E.A. por aĉeti polan gramatikon. Li promesis tuj eklerni la lingvon post sia reveno en Bruselo, instrui ĝin al siaj infanoj kaj ĝin fervore propagandi inter siaj multaj amikoj. Britaj samideanoj kredeble havos la plezuron konatiĝi kun tiu malnova amiko de nia Majstro en Hago, kie, li diris, li nepre ĉeestos la Kongreson.

P. BLAISE.

Unua Paŝo, Plej Danga Paŝo.

Antaŭ mi, sur la tablo, kuŝas du libroj, du frataj libroj: malnovaj verkoj de D-ro Zamenhof, *La Batalo de l'Vivo* kaj *Hamleto*,—sed tamen kiom malsamaj!

Ili ja ne estas originalaj eldonoj, sed nur represaĵoj, kaj la represintoj uzis du tre malsamajn metodojn. La unua libro redonas al ni tute fidele originalan tradukon, faritan en la unuaj jaroj de Esperanto; la dua estas bedaŭrinde difektita de iu teoriema "korektisto," kiu faris en ĝi ŝanĝojn, ŝajne sen la aprobo de la tradukinto. D-ro Zamenhof ja konstante uzadis ankoraŭ ĉiam post la represo de *Hamleto* formojn el ĝi forigitajn.

Mi nur citos tie ĉi kelkajn el la faritaj ŝanĝoj.

En la originala *Hamleto* (Nurnbergo, 1894) mi legas: "kiel *va* vizaĝo hariĝis . . . ; se oni trempas en ĝin nur la *pinteten* de tranĉilo . . . ; la teniĝon de kristanoj, *idolistioj* aŭ eĉ simple de homoj . . . ; si sendas for . . . ; *cambro* en la palaco . . . ; *ĉiuj* foriras . . . ; ĉu li vin *regardis* ?". Kaj en la represaĵo (kvara eldono) mi kontraŭe trovas: *via*, *pinton*, *idolistoj*, *ŝi*, *ĉambro*, *ĉiuj*, *rigardis*.

Sed mi jam aŭdas vin:

— Haltu, vi ŝerculo! Ĉu vi volas kredigi nin, ke per tio oni difektis la tradukon de D-ro Zamenhof, ĉar oni korektis en ĝi evidentajn preserarojn? Ĉu vi eble volus, ke oni eterne represadu ilin sensanĝe, kiel sanktan netuŝeblaĵon, kaj senfine respektu eĉ okazan defalon de preslitero aŭ supersigno? Ĉu vi ne komprenas, kiom ridinda estus tia fetiĉa superstiĉo! Ĉu . . .

— Mi petas, ne dispremu min! Mi singarde ne diros al vi mian opinion, mi ja tro timas, ke vi (terure!) nomus min ankaŭ fanatikulo!

Sed nia korektisto ne sole forigis "evidentajn preserarojn." En la originala *Hamleto* mi legas: "Ho, la profeta antaŭsento!" En la represaĵo: "Ho, la profeta *mia* antaŭsento!" Krom tio, komoj estas enmetitaj en diversaj lokoj, kie ili ne estas en la Zamenhofa teksto. Zamenhofaj vortoj ankaŭ estas forigitaj: "strangaj (*kaj*) teruraj vortoj . . . ; al (*la*) patro . . . ; ĉiuj (*miaj*) kulpoj . . . ; (*ni*) ambaŭ . . . ; se (*vi*) nepre volas . . . ; de (*la*) dia nomo . . . ; ĉiu (*via*) vorto . . . ; estas (*ja*) frenezaj . . . k.t.p.

— Ho, ne tre grave estas sendube, se vorteto estas tie kaj tie aldonita aŭ forigita. Tio ne multe ŝanĝas la tekston, kaj eble ĝi estas necesa por la verso;—aŭ eble preseraroj . . .

Sed ĉu eble preseraroj ankaŭ povas havi gramatikan opinion? Ĉu pro preseraroj "la propravola cedo de Hamleto plenigas mian

koron *per* plezuro" fariĝis "*je* plezuro";—"okuloj plenaj *de* larmoj" fariĝis "plenaj *je* larmoj";—"la *fino* de l'mondo" fariĝis "la *finiĝo*";—kaj ĉiufoje, kiam D-ro Zamenhof skribis "*jam ne*," oni ĝin anstataŭigis per "*plu ne*," ĉiufoje, kiam li skribis "*sin levi*" aŭ "*sin trovi*," oni ilin anstataŭigis per "*leviĝi*" aŭ "*troviĝi*"?—Ne, mi eraras! Unu sola "*sin trovi*" sendifekte forsaviĝis: "En mia sako *trovis sin* okaze malnova sigelilo de mia patro . . ." kaj unu alia strange miksiĝis kun la "pli bona" formo: "Ne permesu paroli pli, ol *troviĝas sin* (!) en ilia rolo."

Ĉu ne estas jam pli gravaj tiuj pli malpli pravigeblaj "korektoj"?

— Jes, sendube, ŝajnas, ke eble la represinto permesis al si . . .

— Ho, ne kredu, ke li havis malbonan intencon, al li certe nur ŝajnis, ke li ĉiam ankoraŭ nur korektas erarojn.

Sed ni daŭrigu nian esploradon.

D-ro Zamenhof skribis:

Sed gardu vian manon de la premo
De ĉiu renkontita bona frato.

La korektisto trovis, ke certe D-ro Zamenhof tie ĉi faris eraron, ĉar la konsiloj de Polonio al Laerto "evidente" koncernas estontan tempon. Li do anstataŭigis "*renkontita*" per "*renkontota*," ne rimarkante, ke por premi la manon de bona frato, eĉ en estonta tempo, tiu bonulo devas antaŭe esti *renkontita*.

Korektante eraron, kiu ŝajnis al li evidenta, li sen ia dubo enkondukis mem eraron.

D-ro Zamenhof skribis:

Ni en solena formo faros veton
Pri tio, kiu el vi ambaŭ venkos.

Kompreneble, diris al si la korektisto, oni devas diri "*tiu, kiu*" kaj ne "*tio, kiu*,"—kaj li anstataŭigis "*tio*" per "*tiu*," ne rimarkante, ke la senco de la frazo estas: "ni faris veton *pri tio ĉi*, nome: kiu el vi venkos."

Ankaŭ tiu lia korekto de eraro estis efektive enkonduko de eraro.

D-ro Zamenhof skribis:

Kun la kreskado de la templo
Ŝanĝiĝas la spirito kaj la servo
Interne.

"Evidenta preseraro," diris al si la korektisto. Tie ĉi Laerto parolas al sia fratino pri

la amo de Hamleto kaj diras, ke ĝi sendube forpasos samtempe kun lia juneco. Evidente, la parolo estas pri forpaso de *tempo*, kaj ne pri ia *templo* . . . Kaj li tute kontente anstataŭigis "*templo*" per "*tempo*," ne rimarkante, ke Laerto komparas la homan korpon kun templo, en kiu la spirito-pastro "faras servon interne." Shakespeare skribis: "as this *temple* waxes, the inward service of the mind and soul grows wide withal."

Kaj plua eraro eniĝis en la represaĵon de *Hamleto*.

D-ro Zamenhof skribis:

Neniam la frenezo tiel ĵugis
La saĝon, ke en ĝi ne restu guto
Da konsidero por komparo tia.

Konata afero, diris al si nia korektisto, tie ĉi okazis simple nur "okaza defalo de supersigno," kaj li anstataŭigis "*jugis*" per "*juĝis*," ne rimarkante, ke la senco de la frazo estas: "neniam la frenezo tiel *sklavigis* la saĝon . . ." kaj ke la bova *jugo* tie ĉi estas simbolo de *sklaveco*. Shakespeare skribis: "Nor sense to ecstasy was ne'er so *thrall'd*, but it reserv'd some quantity of choice, to serve in such a difference."

Kaj de la tro granda fervoro de plibonigisto ni ankoraŭ tie ĉi ricevis eraron, kiu ne estis en la Zamenhofa traduko.

Ĉu vi ankoraŭ same pensas pri evidentaj preseraroj kaj okazaj defaloj de supersignoj?

— Kompreneble, la korektinto tute malprave ŝanĝis frazojn, kiujn li ne komprenis. Li devus korekti nur *efektivajn* erarojn!

— Ĝuste tia estis lia bona intenco, sed tion li prenis por *efektivaj* eraroj, kion li simple *ne komprenis*!

Kio estas eraro de la verkinto, kaj kio nekompreneo de la leganto?

Kie estas la ĝusta limo?

KIE ONI DEVAS HALTI, kiam oni faris sur la glitiga vojo de plibonigoj la unuan, plej danĝeran paŝon?

Neniu povos ĝin diri, aŭ, pli vere, ĉiuj ĝin diros malsame.

Ĉu ne estus pli singarde, tute ne eniri tiun danĝeregan vojon kaj fari "nenian ŝanĝon"?

Tion, ŝajne, opiniis tute prave la represintoj de *La Batalo de l'Vivo*.

En tiu alia libro mi ja legas sur la paĝo 76 la sekvantan frazon: "La *neĝo* de multaj vintraj noktoj estis tie ĉi *fluidiĝintaj* . . ."

Evidente, estas tie ĉi preseraro. Devus esti "*neĝo . . . fluidiĝinta*" aŭ "*neĝoj . . . fluidiĝintaj*." Sed kio el ambaŭ troviĝas en

la originala traduko de D-ro Zamenhof? Se ni ĝin serĉos, ni trovos sur la paĝo 84 de "*La Esperantisto*" de Novembro-Decembro 1891. Ĝuste la saman evidentan preseraron.

La represintoj ĝin ne ŝanĝis, kvankam tio estus por ili des pli facila, ĉar ili estas anglo-lingvanoj, kaj anglolingva estas la tradukita verko, en kiu ili povus tuj legi la originalan frazon de la aŭtoro. Mi nur amike riproĉetos, ke ili ne metis ĉe la malsupro de la paĝo noteton: "Tiel same en la originala traduko," kio evitigus serĉadon al la legantoj. Oni tamen tute facile komprenas, sen bezono de ia "korekto," ke tie ĉi estas negrava preseraro.

Sur la paĝo 25 de la sama libro mi ankoraŭ legas: "la timo, ke li ne povas subskribi per sia nomo dokumenton, skribitan ne de li mem, *sen elmeti* sin al ia ankoraŭ ne konata danĝero. . ." Ĉiu bona Esperantisto scias, ke tia formo kun prepozicio antaŭ infinitivo fariĝis nun tute arĥaisma. D-ro Zamenhof mem klarigis en sia Respondo 37, ke "ĉiu prepozicio, laŭ sia logika esenco, povas esti uzata nur antaŭ *substantivo*," kaj en sia Respondo 20, ke "prepozicion antaŭ verbo li konsilus uzi nur en okazo de neceseco, se alie ni ne *povas* bone esprimi nian penson." En ambaŭ respondoj li diras, ke tiajn esprimojn, kiel "*sen respondi*," "li faris ĉion *sen ridi*," "li restis du tagojn *sen manĝi*," li ne konsilus uzi.

Tial, vere, ne ŝajnus tre granda krimo korekti tiun "*sen elmeti*," kiun li skribis en la unuaj jaroj de Esperanto, kiam li mem estis (iom strange diri!) novebakita Esperantisto.

Tamen la represintoj plej saĝe ne volis iel "korekti" la Zamenhofan tekston, tute same kiel neniu el ni eĉ pensas korekti maljuniĝintajn esprimojn ĉe malnova aŭtoro de sia propra lando. Kaj tial ni dankas al ili la alte ŝatindan posedon de tute fidinda verko, en kiu ni estas certaj trovi nur Zamenhofajn esprimojn, kaj ne pli malpli fantaziajn elpensaĵojn de teoriema plibonigisto.

Skribante tiujn ĉi liniojn, mi ne povas ne pensi pri aliaj plibonigistoj, kiuj entreprenis fari en Esperanto iajn, laŭ ilia opinio, negravajn "korektojn."

Eĉ infektiĝis de la pliboniga malsano unu antaŭe nur praktika asocio, kiu tial ŝajnis tute fidinda kaj ĝis nun faris por Esperanto plej bonan laboron, kvankam ne paradante per la nomo de oficiala institucio.

Sur la glitiga vojo, kiun mi supre priparolis, ĝi ekpaŝis la unuan, plej danĝeran paŝon. Tute same, kiel la "pliboniginto" de *Hamleto*, ĝi entreprenis korekti, kiel malbonaĵon, ion, kion ĝi simple *ne komprenis*, kaj provas nun ĝin anstataŭigi per alia, ŝajne "pli bona" formo,

kiu efektive nur estas ne rimarkita *eraro*.—
Tion mi baldaŭ montros.

Sed se tiu maltrafa "plibonigo" eĉ estus
teorie tute mirinda, ni tamen devus, pro
antaŭstaranta supera principo, ĝin eĉ ne
ekrigardi nur tial, ĉar ĝi estas ia unua, plej
danĝera paŝo sur danĝeriga vojo.

Samideanoj, karaj amikoj, gardu vin! Eĉ
la pinton de unu fingro vi ne ŝovu en la radaron
de mirinda renkontita maŝino; ĝi ja neeviteble
entirus kaj glutus la manon, la brakon kaj la
tutan korpon.

D-RO PIERRE CORRET.

Esperanto in the Midlands.

Of the Midland Esperanto groups LEICESTER seems to be the first to come into prominence, having affiliated to the B.E.A. in October, 1904, with Mr. Robert Walker as president and Mr. H. W. Diamond as secretary. BEDFORD affiliated in the same month, but this group has disappeared, although the then secretary, Mr. A. M. Dudeney, still retains his interest in Esperanto.

CHELtenham affiliated in 1905. This group consists of an enthusiastic if rather small band of workers, as all who had the happiness of attending the third British Esperanto Congress in 1910 will agree. That congress was the outstanding event in the earlier history of the movement in the Midlands.

BIRMINGHAM affiliated to B.E.A. in September, 1906, and has always been a stronghold of Esperanto in the Midlands. Mr. W. H. Garbutt and Mr. F. W. Hipsley were among the best known workers at that time, and we shall never know how much the present success is owing to their untiring zeal in the days when Esperantists were looked upon as cranks. Later, Mr. Cedric F. White, of Australia (now in Glasgow), joined the Birmingham group, where his genius as a propagandist soon gave impetus to the work.

During 1914 he acted as president of the Midland Federation, helping greatly with his genial recitations, lantern lectures, etc. One of these lectures was given at Leicester, where the local group had invited the Midland Federation to hold a conference and propaganda meeting, promising to then join the Federation. For some unknown reason they did not affiliate.

Probably the war caused a cessation of activities. Recent reports show that the green star is again shining brightly in Leicester, and we hope to see this name added soon to the list of Midland federated groups.

Esperanto was not known publicly in COVENTRY until 1907, when a small group was formed. We were half a dozen eager students without a teacher, and Messrs. Garbutt and Hipsley cycled all the way from Birmingham to give us advice and encouragement. How we appreciated their kindness! and what an example they set! No trouble too great to lend a willing hand, or tongue! to a would-be esperantist. For a long time the students met at the house of Mr. F. J. Strong, to whose unfaltering enthusiasm at that time the Coventry group owes its existence.

Alas! he, like so many of the Midland workers, has left the district, and he has now transferred his activities to South Devon, where he is teaching Esperanto to a group of eager children. Prominent with his name appear those of Mr. A. J. Morgan and Mr. I. H. Wright, now the energetic secretary of the Lancashire and Cheshire Federation. Mr. Wright acted as secretary of the Coventry group until he found it necessary to move to Northampton, where, needless to say, another new group soon appeared.

There was already a group in KETTERING, led by Mr. A. E. Smith, and another in LEAMINGTON, with Mr. J. Harrison as teacher and secretary. Mr. Harrison was a most enthusiastic worker, although a delicate man, but after his early death in 1914 the group disappeared.

The Coventry group was gaining many new students, who met for lessons at the homes of various members, so, in 1912 it was decided to secure a room which could be open every evening. The club room was to be opened on the 4th of May, and I eagerly said to my sister, the then secretary, "Now is the opportunity to suggest federating the Midland groups." In sending invitations to the opening tea to friends from neighbouring groups, this was done, and Mr. Wright came bravely to our aid in a speech "Ĉu federaciigi aŭ ne federaciigi?" We were few in number but great in enthusiasm. The more cautious spirits (how needful they are in every movement!) pointed out the difficulties of federating groups so widely separated. But enthusiasm prevailed. The Midlands *must* have a federation.

It was decided to meet in RUGBY during the following July. The first conference was held there on the 20th of July, 1912, when Mr. W. H. Garbutt, of Birmingham, was elected president and Mr. F. W. Hipsley secretary. From that time until September 1916 conferences were held quarterly, Messrs. W. H. Garbutt, C. F. White, A. E. Smith and myself

being elected in turn as president for one year. The most enjoyable of these conferences were those held at BANBURY, when the social part of the proceedings consisted of a garden party in the lovely grounds of Mrs. Gillett's home.

The war had a far more serious effect on the Midlands than elsewhere, because, never strong in numbers, the Midland Federation sadly missed those who answered their country's call, and the increase in railway fares made conferences a costly luxury to members of such widely separated groups.

Still Esperantists are "esperantoj," and we kept carrying on, although federation matters were left largely in the hands of the officials. We held a Conference in Coventry in July, 1918, and another later on in Leamington, at which Mr. Garbutt succeeded me as president and Lieut. C. G. Goldsmith became secretary.

In January, 1919, a well attended conference was held in Birmingham, where Mr. Grimmit rendered valuable help. A group formed of his students at BOURNVILLE has joined the Federation.

Each succeeding conference has seen an increase in the membership of the Federation. New and flourishing groups have sprung up in DROITWICH, WEST BROMWICH and WORCESTER,

in which town Esperanto is now officially taught in two day schools. We have long striven to follow the example of our northern "sami-deanoj" but this is the first Midland success to be recorded in that direction. Birmingham hopes to see a day school class started soon. The Municipal School of Commerce in Birmingham has Esperanto on the curriculum and it is worthy of note that this class has increased in numbers 50 per cent., whereas the majority of classes held there have considerably decreased in numbers. Thanks to the energetic work of Mr. Goldsmith, aided by many of the older members and the return to civilian life of Mr. E. Biddle, the Birmingham group is rapidly gaining in strength and numbers.

Coventry suffered during the war, but has never been without a few students, and although slower than some of the groups to regain its pre-war status, propaganda work goes steadily on, and there are signs that our efforts will shortly be rewarded.

Mr. C. C. Goldsmith has recently become the president of the Federation, having passed the secretarial duties on to the enthusiastic Mr. E. Biddle, and with these two gentlemen in office we confidently look forward to still greater successes.

CLARICE O. TAYLOR.

Extract from "The Biglow Papers," by James Russell Lowell.

*Ez fer war, I call it murder,
There you hev it, plain an' flat;
I don't want to go no furdur
Than my Testyment for that;
God hez said so plump an' fairly,
It's ez long ez it is broad,
An' you've gut to git up airly
Ef you want to take in God.*

*'Taint your eppyletts an' feathers
Make the thing a grain more right;
'Taint afollerin' your bell-wethers
Will excuse ye in His sight;
Ef you take a sword an' dror it,
An' go stick a feller thru,
Guv'ment ain't to answer for it,
God'll send the bill to you.*

*Wut's the use o' meetin' goin'
Every Sabbath, wet or dry,
Ef it's right to go amowin'
Feller-men like oats an' rye?
I dunno but wut it's pooty
Trainin' round in bobtail coats,—
But it's curus Christian dooty,
This 'ere cuttin' folks's throats.*

*Mi militon nomas murdo,
Jen l' afer', sen argument';
Ne necesas serĉi pruvon
Ekster mia Testament';
Dio klare diris tion,
Ĉiu povas legi ĝin;
Kaj vi devos fruleviĝi,
Se vi volos trompi Lin.*

*Epoletoj kaj plumaro
Ne pravigos tion ĉi;
Nek la ŝafa imitado
Vin justigos antaŭ Li;
Se la glavon vi eltiras
Kaj en homon puŝas ĝin,
Ne la registaro kulpas—
Dio respondigos vin.*

*Kial iri al kunveno
Ĉiam en dimanĉmaten',
Se konvenas falĉi homojn,
Kvazaŭ ili estus gren'?
Kvankam ŝajnas belaspekte
Ĉirkaŭstruti en galon',
Estas stranga Kristaneco
Tranĉi gorgojn laŭ ordon'!*

Trad. M. C. B.

Competition for Boys and Girls.

Conducted by
Miss JANE BAIRD.

This Competition is limited to boys and girls of not more than 15 years of age. Competitors must write their solutions on a postcard addressed "KONKURSO," c/o Miss JANE BAIRD, 95, Bellevue Road, Edinburgh, and add their age and the name of their school. A Monthly Prize will be given, and at the end of the Competition special prizes will be awarded to those who obtain the highest number of marks.

N.B.—It must be understood that Solutions are the competitors' unaided work.

In schools where Esperanto is taught it is suggested that the teacher collect the cards and send them in under an envelope, to save postage.

FIFTH COMPETITION.

Postcards to be sent not later than May 24th.

(a) Moneroj.

Eltrovu la nomojn (nur radikojn) de moneroj kaŝitajn en la jenaj frazoj:—

1. La stacion vi devas atingi ne pli malfrue ol la deka, por ke vi havu sufiĉe da tempo por aĉeti bileton.

2. La ĵus mortinta lernejestro estis diplomito de la Edinburga Universitato.

3. La patro de la fraŭlino estas blinda, do, ŝi lin gvidas laŭlonge de la strato.

4. Kantadon ŝi multe pli amas ol dancadon.

5. Ĉu vi deziras iom da brasiko peklita.

(b) Travortoj.

Mi estas en	tag',	sed ne en	hor',
" "	kern',	" "	kor',
" "	rost',	" "	bol',
" "	jard',	" "	col',
" "	bon',	" "	dec',
" "	part',	kaj ankaŭ	pec',
" "	prov',	sed ne	tent',
" "	palp',	" "	sent',
" "	ig',	" "	kaŭz',
" "	halt',	" "	paŭz',
" "	trem',	" "	tril',
" "	ĉek',	" "	bil',
" "	vok',	" "	kri',

Simila mi estas al simi'.

RESULT OF THE THIRD COMPETITION.

The highest number of marks in this Competition has been gained by:

GERALD WARD (age 11),

Green Lane C.C. School, Patricroft.

*Honours List (14 marks).—*R. Ashcroft, E. Bamford, J. Bennett, G. Bosson, S. Chapman, W. Craythorne, H. Crompton, N. Finlow, J. Fleming, E. Gordon, F.

Jackson, C. Johnson, F. Lees, G. Nelson, E. North, F. Pearson, H. Roberts, W. Smith, C. Trott, F. Walton, J. Warrington, L. Yearsley, Green Lane C.C. School, Patricroft; Jack Severn, St. John's College, Worcester; R. Thomasson, W. Kimberley, Stanley Road C. School, Worcester; (13 marks).—D. Oakes, Northcote Girls' Sch. Armley, Leeds; A. Ashton, H. Ashworth, F. Banks, E. Bates, E. Beardshaw, M. Boulton, E. Brook, S. Brown, F. Bruce, H. Burrows, A. Chappell, J. Cooke, A. Cottam, O. Derbyshire, F. Duesbury, N. Fitton, W. Gardner, G. Gray, E. Hall, E. Hayes, E. Hazell, J. Higham, E. Humphries, A. Jackson, D. Johnson, F. Jones, J. Jones, H. Kenyon, D. Kirwin, H. Lea, T. Lea, E. Lees, W. McClelland, H. Millward, M. Moulder, J. W. Niven, M. Ogden, H. Owen, T. Pounder, J. Roberts, W. Rostron, A. Ryder, A. Sharples, H. Shaw, A. Smith, Arthur Smith, H. Smith, T. Smith, F. Steggles, A. Sunderland, J. Thomason, E. Tyreman, F. Ward, A. Williams, E. Williams, S. Wright, E. Yeo, Patricroft; W. Parfitt, Radstock C. School, Bath; A. Jones, C. Instan, Stanley Road C.C. School, Worcester.

SOLUTIONS.

(THIRD COMPETITION, P. 47).

(a) *Mineraloj*:—(1) Latun, (2) lad, (3) laf, (4) kret, (5) jad, (6) gips.

(b) *Okupoj*:—(1) Drog, (2) nutr, (3) tan, dent, (4) mebl, sal (5) gant, (6) kas, lad.

Note.—241 boys and girls from 16 schools have taken part in this competition to date.

Nova Lernilo por la Infanoj.

Esperanto voor de Jengo, door J. W. Sevenhuijsen, 2 libroj 4-to, ĉiu 32 pĝ. H. de Kleijn, Eldonisto, Haarlem, Prezo ne montrita. Feliĉaj infanoj en Nederlando, kiu lernas Esperanton el ĉi tiuj bele presitaj riĉe ilustritaj lernolibroj! La Esperantistaro jam konatiĝis kun la geniaj bildpoŝtkartoj, per kiuj S-ro Sevenhuijsen celas instrui la sufiksojn, la prepoziciojn, la parolpartojn de la lingvo. Jen ili aperas meze de lecionaro, per kiu paŝon post paŝo la junaj lernantoj akiras facilecon pri la elparolado kaj uzado de Esperanto. Ankaŭ aliaj lertaj desegnoj troviĝas, kaj kantoj kun muziko por kantado. Jen kanteto, per kiu la lernantoj lernas uzi la tempojn kaj kelkajn sufiksojn.

*Ni marŝas, ni marŝas en freŝa aer',
Ni ĝojas, ni ĝojas nun vivi sur ter'.
Ni ĝuas, ni ĝuas pro brilo de sun',
Ni kantas, ni kantas, ĉar pac' regas nun.*

*Ni lernis, ni lernis en bona lernej',
Ni preĝis, ni preĝis en sankta preĝej',
Ni manĝis, ni manĝis de taŭga manĝaĵ',
Ni trinkis, ni trinkis de pura trinkaĵ'.*

*Ni iros, ni iros al bela arbar',
Ni vagos, ni vagos en vasta kampar',
Ni zorgos, ni zorgos por san' kaj bonec',
Ni vivos, ni vivos en monda fratec'.*

La muziko estas komponita de A. W. Sevenhuijsen kaj la bildoj desegnitaj de A. M. J. Sevenhuijsen.

Espereble la frukto de la kongreso en la Hago estos la ekondukado de Esperanto en la lernejojn de Nederlando, kaj la Nederlandanoj estas feliĉaj posedi ĉi tiun praktikan lernolibron por infanoj, per kiu oni povas forte enradikigi Esperanton en la spiritoj de la estonta generacio.

11th Congress of British Esperantists.

BIRMINGHAM, MAY 21ST TO 25TH, 1920.

The full programme is as follows:—

Friday, May 21st.

6.0 to 10.0 p.m. The "akceptejo" will be open.

Saturday.

10.0 a.m. The "akceptejo" will open.

11.0 a.m. Meeting of the Literary and Debating Society in the Small Lecture Theatre.

2.30 p.m. Meeting of the British League of Esperantist Socialists in the small room at the back of the Large Lecture Theatre.

3.15 p.m. Meeting of Group Officials in the Small Lecture Theatre.

During this afternoon, members not attending these meetings should visit the various places of interest mentioned in the Congress Handbook.

7.0 p.m. Propaganda Meeting and Concert in the Large Lecture Theatre.

Sunday.

(Services arranged by the Church Esperantist League).

9.0 a.m. Holy Communion in the Cathedral.

12.15 p.m. Sung Mass at St. Alban's Church.

4.0 p.m. Evensong at the Cathedral.

1.30 p.m. Congress lunch at the Imperial Hotel.

7.0 p.m. All-Esperanto Concert at the Cinema de Luxe.

Monday.

9.30 a.m. Meeting of B.E.A. Guarantors in the Large Lecture Theatre

10.0 a.m. Sixteenth Annual General Meeting of the British Esperanto Association.

11.0 a.m. Extraordinary General Meeting of B.E.A.

2.15 p.m. Meet at the "akceptejo" for visit to the Botanical Gardens (where the principal Congress photograph will be taken).

7.30 p.m. Repertory Theatre, Station Street.

Tuesday.

9.30 a.m. Meeting of Members and Associates of the Church Esperantist League in the Small Lecture Theatre.

10.0 a.m. Meeting of the Co-operative Esperantist League in the room at the back of the Large Lecture Theatre.

11.0 a.m. Universal Esperanto-Association Meeting in the Small Lecture Theatre.

Afternoon. Visit to Bournville.

7.0 p.m. Congress Ball at the Edgbaston Assembly Rooms.

All meetings, unless otherwise stated, will be held in the MIDLAND INSTITUTE, Paradise Street, Birmingham.

NOTES ON THE PROGRAMME.

Congress Lunch.—Tickets for this, price 4s. 6d. each, may be obtained from the Congress Secretaries, but not later than May 14th.

Sunday Night All-Esperanto Congress, will all who can assist in the programme please communicate with Miss C. O. Taylor, "Espero," 36, Stanway Road, Coventry, without delay.

Repertory Theatre on Monday night.—There are still a few tickets available at 5s. 9d., 3s., and 1s. 9d., but application should be made at once.

Visit to Bournville.—As already announced, Messrs. Cadbury Bros., Ltd., can only accommodate 200 at this visit. There are still a few vacancies, and these will be allotted as applied for.

Congress Ball.—For the benefit of those who do not dance, the card rooms and smoke-rooms will be available.

The Congress Committee would point out that there is still time to book, and that every effort will be made to obtain suitable accommodation for everybody. Those who book but cannot come, will receive copies of all the Congress Literature, Congress Badge, etc. The number of bookings has not by any means realised anticipations, and the Committee hope that, for the credit of the "Esperantistaro," everyone who can will purchase a ticket, so that the Congress may be as great a success numerically and financially as it is certain to be from the Propaganda and Social viewpoints.

For the Congress Committee: CECIL C. GOLDSMITH, 92, Douglas Road, Acocks Green, Birmingham; J. T. TAYLOR, 28, Anderson Road, Erdington, Birmingham.
Joint Hon. Secretaries.

Birmingham.

HISTORIA SKIZETO KAJ NOTOJ PRI ĈEFAJ VIDINDAĴOJ.

Birmingham estas unu el la plej antikvaj urboj en Anglujo, ĉar ĝi havas daton de la Saksa epoko.

Pri la deveno de la nomo estas multe da dubo, kaj historiistoj ne konsentas inter si pri ĉi tiu punkto. La formo de la nomo ŝanĝiĝis multe; fakte, dum la lastaj kvar jarcentoj oni skribis ĝin laŭ almenaŭ ok diversaj manieroj. La historiisto *Dugdale* kredas, ke Birmingham, aŭ Bromwycham, estis nomo donita de Saksa loĝanto aŭ posedanto, ĉar "ham" signifas "hejmo" aŭ "loĝejo," dum la unua parto estas propra nomo. Ŝajnas, tamen, laŭ moderna studado, ke la nomon donis al la loko iu posedanto, kaj ne ke la posedanto prenis sian nomon de la loko. Efektive, dum ses jarcentoj, de 1154 la familio *De Bermingham* estis sinjoroj de l'urbo.

Dum la regado de Henriko VIIIa, la tiama *De Bermingham* perdis sian bienon, for de li kaptitan de la Sinjoro de *Dudley*, poste Vicgrafo *L'Isle*, Grafo de *Warwick* kaj Duko de *Northumberland*. Laŭ tradicio, tiu fariĝis posedanto per la sekvanta ruzo. *Dudley* sendis kelkajn agentojn por loĝi en *Birmingham*, kun ordono raportu al li, kiam la mastro plej kredeble vojaĝos for de l' hejmo. Ĉi tion ili faris, kaj la konspiro estas, ke unu el la agentoj rajdu malrapide antaŭe, por ke lin facile ĝisatingu liaj kunuloj. Ĉi tiuj dume sin aldonis al la kompanio de Lordo *Bermingham*. Kiam ili atingis sian kunkonspiranton, ili atakis lin por depreni lian monujon. Li, ŝajnigante, ke oni rabis lin, sekvis lin kaj ankaŭ *de Bermingham* kiel kunhelpinton. Ĉi tiun oni poste arestis kaj persekutis pro survoja rabado.

Tiel sukcesis la konspiro, sed por eviti, ke oni suspektu lin, li sendis iun al *de Bermingham*, por klarigi al li, kiel li povus savi sian vivon, fariĝante amiko de *Dudley* kaj fordonanto al *Dudley* sian bienon.

Sed ĉi tiu fripono ne longe tenis sian malbone akiritan bienon, ĉar dum la regado de la proksima reĝino, li estas arestita kaj ekzekutita.

Dum la mezepoko *Birmingham* estis malgranda sed prospera urbo, kun vendejo de kamparaj produktaĵoj, bestoj k.t.p.

Unu el la plej gravaj okazaĵoj dum la historio de *Birmingham* estis la atako kontraŭ ĝi de la Reĝaj Trupoj dum la Civila Milito.

Birmingham tiam estis urbeto kun ĉirkaŭ 5,500 loĝantoj. Jam de la komenco de la milito, ĝi estis forte parlamentista, kaj estis provizinta 15,000 glavojn por la *Cromwell*-aj trupoj. Dum lia vizito al *Aston*

Hall, la reĝo Karlo mem spertis la malamikecon de la urbanoj, ĉar lin kaj liajn soldatojn ili ricevis kun ĝemoj kaj minacoj. Post la foriro de l'Reĝo, la popolaĉo atakis *Aston Hall*, kaj kaptis la Reĝan argentaron. Ĉiam, kiam eble, la Birminghamanoj atakis la reĝajn trupojn kaj kiam ĉi tiuj minacis *Coventry*, pli ol 300 Birminghamanoj iris por ĝin helpi.

Ne mirinde estas, ke tiaj agoj altiris la atenton de Princo *Rupert*, kaj tiu atakis la urbon je la 5a de Aprilo, 1643, kun 2,000 soldatoj kaj ses kanonoj. Post longa kaj severa batalado ili kaptis la urbon, kaj tuj komencis traserĉi ĉiun domon, kaj devigi la loĝantojn transdoni tutan ilian monon. Entute la Reĝistoj forprenis ĉirkaŭ 3,000 funtojn de la urbo—sumo kompreneble multe pli granda tiam ol nuntempe. La proksiman tagon, kiam ili lasis la urbon, ili ekbruligis ĉirkaŭ 90 domojn.

Iom post iom, la urbo kreskis; en 1,700 estis ĉirkaŭ 2,500 domoj kaj 15,000 loĝantoj. Ĉe la fino de tiu jarcento la nombro de domoj kvarobligis, kaj la nombro de la loĝantoj pligrandigis proporcie. Kaj de tiam la urbo kreskis ĝis la nuna grandeco.

De post la dek-oka jarcento, la industria flanko de l'urbego ĉiam kreskis, ĝis nuntempe ĝi estas unu el la plej gravaj industriaj urboj de l' mondo.

Aston Hall estas Elizabeta palaco konstruita en *Aston Park*. Dum la Civila Milito, Karlo I. pasigis kelkan tempon tie kaj oni povas vidi lian dormoĉambron. La parlamentistoj atakis la palacon, kaj oni ankoraŭ konservas kelkajn kuglojn pafitajn de ili.

La Urbdomo estas en la centro de l' urbo, en *Victoria Square*. Ĝi ŝajne estas konstruita laŭ la tipo de antikva greka templo, kaj povas enhavi ĉirkaŭ 2,500 personojn.

Tute apud la Urbdomo troviĝas la *Midland Institute* (Kongresejo), Universitato, Ĉefpoŝtoŝticejo, *Council House*, kaj Artgalerio, kaj la Senpaga Publika Librejo.

Ne malproksime de *Victoria Square*, en *New Street*, troviĝas la "Grammar" Lernejo, fondita de Eduardo VI. Se oni lasas la Urbdomon kaj iras laŭ *Colmore Row*, oni atingas la Katedralon, kie okazos la Kongresa diservo.

Pluaj detaloj pri vidindaĵoj troviĝos en la Kongreslibreto.

Bournville.

Kredeble ĉiu samideano konas la famajn kakao-kaj ĉokolad-fabrikistojn *Cadbury Brothers*, kvankam ne ĉiuj havis la plezuron viziti ilian fabrikejon en la ĝardenurbo *Bournville*.

La *Bournville*-bieno kuŝas ĉirkaŭ kvar mejlojn de la centro de *Birmingham*, de kiu ĝi nun estas parto. Jam oni starigis du vilaĝojn sur la bieno kaj komencis konstrui trian.

La fondinto de la ideo estas S-ro *George Cadbury* el

Northfield. Liaj celoj, laŭ liaj propraj vortoj, estis "malpliigi la malbonaĵojn kaŭzitajn de la nesanigaj kaj neŝufiĉaj loĝejoj provizitaj por granda nombro de l' laboranta klaso, kaj havigi al laborantoj en fabrikejoj kelkajn el la profitoj de eksterdoma vilaĝa vivo, kun oportunaj okazoj por la natura kaj saniga okupado de terkulturado."

Neniu ja kuraĝus nei, ke multaj, multegaj, el niaj kunhomoj estas devigataj vivadi—aŭ pli ĝuste ekzisti—sub kondiĉoj, kiuj estas honto al nia tiel-nomita "civilizado." Ili loĝas en malpuraj malbonodoraj

kortoj kaj domaĉoj, senigitaj de freŝa aero kaj sunbrilo. La natura rezultato estas la morala kaj fizika degeneriĝo. Ne mirinde estas, ke troviĝas tiom da morale malsanaj homoj inter ni.

Sed se, kontraŭe, la laborantoj povas vivi kaj labori en decaj kaj sanigaj ĉirkaŭaĵoj, ili estos ne nur pli kontentaj, sed ankaŭ multe pli kompetentaj je sia laboro.

Ĉi tiuj faktoj, kompreneble, estas konataj de ĉiuj, sed S-ro *Cadbury* rimarkis ilin precipe pro tio, ke dum multaj jaroj li instruis Biblian Kurson por viroj, ĉe kiu tre multaj ĉeestis. Tiel li ekkonis la vivhistorion de granda nombro da laboristoj kaj ekkomprenis la malfacilaĵojn de iliaj vivoj.

Ekkoninte la malbonon, S-ro *Cadbury* serĉis rimedon. Li decidis, ke estus plej bone, ke oni donu okazojn al la laborantoj forlasi la urbegon kaj vivi en la kamparaj ĉirkaŭaĵoj. Sekve, li difinis por tiu celo grandan parton de l' *Bournville*-bieno. Laŭ certaj gvidantaj principoj—nenia troamasado da dometoj, ĉiu domo havu sian propran ĝardenon, estu larĝaj vojoj kun arboj ĉe la flankoj k.t.p.—li komencis desegni la unuan vilaĝon.

Laŭ ĉi tiuj ideoj la vilaĝo *Bournville* tre rapide kreskis; en unu jaro preskaŭ 200 domoj estas konstruitaj. S-ro *Cadbury* unue intencis vendi la dometojn, sed estis malfacilaĵo, nome, ke ne estus eble certigi, ke la dometoj kaj tero tiel venditaj estu regataj laŭ la deziroj de l' vendinto. Anstataŭe oni decidis vendi la domojn kaj teron je lu-kontrakto de 999 jaroj. Tiamaniere oni vendis ĉirkaŭ 140 dometojn. Ankaŭ ĉi tiu sistemo ne tute sukcesis, kaj nun oni luas teron por konstruata celo je 99-jara lu-kontrakto.

La vilaĝo ne estas rezervata por tiuj, kiuj laboras ĉe S-roj *Cadbury*. Fakte, pli ol duono de la loĝantoj laboras aliloke, la plej multaj en *Birmingham*, kiu estas facile atingebla.

En 1900 la bieno estis transdonita al kuratoroj, kaj S-ro *Cadbury* cedis ĉian personan intereson tiel rilate al kapitalo kiel rilate al enspezo.

Pritraktinte la fondon de *Bournville*, ni nun konsideru la lokon mem.

La vilaĝo estas lokita sur ondanta kaj arboriĉa tero. Laŭeble, oni konservis la jam kreskantajn arbojn kaj ankaŭ plantis ankoraŭ multajn. La dometoj estas aranĝitaj laŭ tia plano, ke ili ricevu kiel eble plej multe da sunlumo. La plej multaj dometoj havas ses ĉambrojn; kelkaj estas pli malgrandaj, aliaj pli grandaj.

La meza grandeco de l' terpeco aldonita al ĉiu domo estas 500 kvadrataj jardoj. La ĝardenoj estas aranĝataj, kiam la domo estas konstruata; tiel la enloĝanto trovas jam preparitan ĝardenon kaj ne bezonas kulturi nekulturitan teron. Ordinare oni plantas liniojn de fruktarboj en ĉiu ĝardeno.

La vojoj estas larĝaj 42 futojn kaj havas arbojn ĉe ĉiu flanko. Inter la vojo kaj ĉiu domo estas spaco de almenaŭ 20 futoj.

La publikaj konstruaĵoj de l' vilaĝo konsistas el Elementaj Lernejoj, Vilaĝa Kunvena Domo, *Ruskin Hall*, *Church Hall*, *Selly Manor* kaj la Ripozdomo.

La *Mixed School* enhavas 540 infanojn, kaj la *Infants' School* 250.

La Vilaĝa Kunvena Domo estas konstruaĵo kapabla enteni 400, malfermata ĉiutage por "privata meditado," kaj ĉiudimanĉe diservoj okazas tie.

Ruskin Halon oni konstruis por servi kiel centro de la socia kaj intelekta vivo de l' vilaĝo. Art-lernejo starigita tie trovis grandan sukceson.

La Ripozdomo estas konstruita de la dungitoj de *Cadbury* Fratoj je la "Argenta Edziĝo" de la ges-roj. *George Cadbury* kiel daŭra memoraĵo de estimo kaj amo, kiel esprimo de ŝato pro la senĉesa intereso al ilia boustato, kaj je admiro de sociaj servoj al la tuta mondo 1888—1913.

Estas interese noti, kiom favore *Bournville* komparas kun aliaj lokoj rilate al viv-statistiko.

Mortoj en 1000. Meznombro dum 5 jaroj ĝis 1913:—
Bournville, 5.5. *Birmingham*, 14.5. Anglujo kaj Kimrujo, 13.9.

Mortoj de Infanoj, laŭ 1,000 naskiĝoj vivaj:

Bournville, 37. *Birmingham*, 125. Anglujo kaj Kimrujo, 109.

La Fondinto de *Bournville* diris, ke lia ideo estis "malgranda aldono al la solvo de granda problemo." Ĝi estas aldono, kiu kaŭzas multan intereson ĉie, kaj ĝi estas aldono, kiu pruvis, kion oni povas fari en ĉi tiu direkto, se la volo ekzistas. E. BIDDLE.

COMING EVENTS.

Diservo Esperanta okazos dimanĉon, la 9an de Majo, je 3.15, en Harecourt Church, St. Paul's Road, Canonbury, Londono N.1.

Rendevuoj por Esperantistoj en Majo—*Sabate kaj Dimanĉe*, horo 3. Granda statuo de Achilles en Hyde Parko (apud Hyde Park Corner) horo 4.45 Restoracio Lyons, 7, Brompton Road, S.W.1. apud Tubstacio Knightsbridge (preskaŭ kontraŭ "Hyde Park Hotel"). Bonvole portu la stelon videble. Ĉe malbona vetero oni vizitos la Muzeon, "Natural History," uzante la subvojon de stacidomoj South Kensington ĝis la enirejo de la Muzeo.

Buckhurst Hill.—Kampara promenado okazos sabaton Majo 29an, 1920, aranĝita de la loka Societo.

Vagonaro de Liverpool Street ĝis Chigwell Lane je 2.42 p.m.; revenbileto kostos 2s. 7½d.

Sinjoro W. Howard, gvidanto, kondukos la marŝantaron tra kampoj ĝis Abridge.

Temango estos servata ĉe Rivermead Farm je 5.30 p.m. 1s. 6d. po ĉiu.

Partoprenontj estas petataj sendi poŝtkarton, se eble, plifruo ol Majo 27 al F-ino Nellie A. Stacy, Woodthorpe High Road, Buckhurst Hill.

15a Skota Kongreso, UNIVERSITATO DE EDINBURGO, 19—20 Junio, 1920.—Ĉio iras bonege por la venonta kongreso. La biletoj multe vendiĝis, kaj la kongresanoj povas esti certaj, ke la okazo ne nur estas epokfaranta pro la asociiĝo kun la Universitato, sed gi ankaŭ estos plezuriga vizito al historia kaj interes-plena urbo. La urbestro konsentis doni sian patronecon, kaj "Lord Provost" Chesser, la urbestro, prezidos ĉe la propaganda kunveno. Kongresanoj, kiuj deziras loĝejojn por la semajnfino, sin turnu al S-ro D. R. Tullo, Del. U.E.A., 34, St. Andrew's Square, Edinburgh. Biletoj 3s., aŭ 2s. 6p. antaŭ la 31a de Majo ĉe ĉiu Skota Societo aŭ ĉe Cedric F. White, 280, Bath Street, Glasgow.

Al la Kongreso en Hago.—S-ro Wm. H. Hirst nun klopodas aranĝi karavanon de la norda parto de Anglujo; la interesatoj tuj skribu al li ĉe 12, *John William Street*, *Huddersfield*.

CHRONICLE.

Derby.—All Esperantists who are interested in the formation of a group in this locality are respectfully asked to communicate with Mr. R. Woolley, 5, *Darwin Terrace*.

Edinburgo.—La 31an de Marto okazis socia kunveno, en kiu post vistludo estis dancado. 90 personoj ĉeestis. En la ĉiujara kunveno, la 14an de Aprilo, la oficistoj de la societo prezentis kontentigajn raportojn. La Societo havas 134 membrojn, kaj la bilanco montris, ke ĝia financa pozicio estas bona. Oni elektis S-ron Page, kiel prezidanton, kaj S-ron McCallum, kiel sekretario. La vagada klubo prezentis interesan programon de ekskursoj por la somera sezono. S-ro Warden, kun sia kutima antaŭzorgo por la bonstato de skotaj kongresemuloj, preparis aranĝojn por tiuj,

kiuj volas iri al la Internacia Kongreso en Hago. Li presigis detalojn, kaj priskribis la proponitajn aranĝojn en kunveno de la societo, la 7an de Aprilo.

Esperanto ĉe Tiptree Hall.—La liberigado de infanoj de kiel eble plej multe da tiuj ĉenoj, per kiuj la kutimo ĉirkaŭigis ilin, kaj poste ŝajnis neeviteblaj, tial bonaj—jen estas hodiaŭ la ĉefa celo de la edukado. Jen estas ankoraŭ pli speciale la celo de Tiptree Hall, Essex—areto da orfoj kaj la centro de granda eksperimento, subtenata per la bonfaremuloj. Tiuj ĉi infanoj sin instruas kaj instruas unu la alian, meze de tiom da libereco, kiom oni malofte trovas. Plejnove, tiuj ĉi infanoj eklernas Esperanton. Ilia "konsilanto" (ne estas tie ĉi estro) opinias, ke dua lingvo eĉ por la "laborklasoj" estas klare necesa. Unulingvuloj, laŭ li, estas senlingvuloj, ĉar sen la kompara rimedo oni ne povas vere kompreni sian propran lingvon. Sed kiun lingvon lernigi? Ĉe la malriĉuletoj la lingvemeco estas nek ofta nek forta. En Esperanto troviĝis la solvo. Tiu ĉi lingvo, laŭ la pliaĝaj anoj de Tiptree Hall, alportas al infanoj ĉiujn bonojn de aliaj lingvoj kaj, plue, la netroŝateblajn aldonojn de facileco kaj granda altiro. Sinjoro Norman MacMunn, la ĉefkonsilanto, atendinte multon el la enigo de tiu ĉi lernilo, sin trovis mirigata, kiam li aŭdis knabon post du tagoj paroli Esperanton, kiel parolas france tiuj, kiuj lernas dum kelkaj monatoj! S-ro MacMunn plezure ricevas vizitojn de la interesatoj aŭ sendas al ili klarigojn pri la celoj de la bonfaraĵo.

Folkestone.—Dimanĉon, la 21an de Marto, S-ro J. Smith Clough parolis en la Adult School pri "La Lingvo por la Nacioj," pli poste li intencas se eble starigi ĉi tie kvaronmonatan diservon en Esperanto.

Glasgovo.—La Ĉiujara Kunveno de la Societo okazis je la 15a de Marto. La raporto de la Kasisto estis kontentiga. S-ro Geo. Douglas Buchanan, F.B.E.A., estis re-elektita Prezidanto. Pro la eksigo de S-ro Findlay Couperthwaite (sekretario), kaj S-ro J. Wallace Fyfe (Kasisto) oni elektis F-inon D. J. Horton, kaj S-rin J. Couper al la respektivaj oficoj. F-ino Reid estis elektita helpanto al S-ro R. G. Liston, bibliotekisto.

Vagada Klubo denove funkcias ĉiumonate dum la somero, S-ro R. G. Liston, 12, Ruthven Street, Hillhead, estas sekretario kaj volonte donos ĉiun sciigon. La unua ekskurso okazos la okan de Majo.

La Someraj Vespermanĝoj jam komenciĝas ĉe Cranston's Kafejo, 28, Buchanan Street, ĉiulunde de 5.30 ĝis la sepa.—D. J. H.

International Socialist Club.—28, East Road, E.C.1.—La 17an de Marto S-ro C. S. Schleich parolis al la klubanoj pri "Socialismo kaj Esperanto." S-ro J. W. Peacock parolis poste Esperante por montri la sonon de la lingvo. Diskuto sekvis kaj unu kurso sub la gvido de S-ro Peacock kunvenas ĉiulunde.

Leith.—Tre sukcesplena sezono de la ĉi-tiea Societo jam finiĝis. Kvankam ĝi ne estis tiel grandnombra kiel en antaŭaj jaroj, tamen la ĉeestoj estis treege bonaj dum la tuta vintro kaj la anoj tre entuziasmaj.

La lernantoj bone progresis sub la kompetenta gvidado de Fraŭlino Milne.

La pli spertaj grupanoj ĝuis multajn interesajn vesperojn kun S-ro Dickinson kiel prezidanto. Tre plezuriga afero estis la "Hat Night," kiam la ĉeestantoj priparolis mallonge pri "Robert Burns," "La Unuiĝo de Edinburgo kaj Leith," "Libroj, kiujn mi legis," "La Knaboskolto," "La Biciklado," k.t.p. Egale agrablaj estis "Interpreters' Night" kaj "Anekdotoj," kiujn ni rakontas laŭvice. Per legado, diktado kaj skribado ni provas plibonigi nian scion de Esperanto.

Socia kunveno okazis lastan monaton. S-ro Warden, Prez. de la B.E.A., S-ro Wm. Harvey, Prez. de la Edinburga Societo kaj multaj el la Edinburgaj grupano honoris nin per sia ĉeesto.

Ni intencas aranĝi publikan paroladon je la fino de la somero, por pligrandigi la du kursojn en la Leith Teknika Kolegio kaj por antaŭenigi la movadon en nia urbo.—D.D.

Portsmouth.—The Society has started a vigorous propaganda campaign. On Sunday, 11th April, the esteemed Secretary of the B.E.A., Mr. M. C. Butler, addressed the Portsmouth Brotherhood at Wesley Church. Councillor Walter Ward was in the chair, supported by Capt. A. B. Colvill and other well-known local Esperantists. There were present about 1,600 men—a most attentive and enthusiastic audience. Mr. E. B. Johnson read the lessons from Genesis, and Zephaniah dealing with the curse of Babel, and the promise of a forthcoming international language.

Mr. Butler gave a very impressive speech on our movement and its bearing on the Brotherhood movement.

His speech and the answers to questions were warmly received.

As a finale, Mr. Johnson gave a short and fluent speech in Esperanto, which was translated by Mr. Butler, thus amply demonstrating the facility of expression and speech.

The result fully justified the work. Over 40 new members have since joined the Society, and in addition there is a class of 20 children and a course is being started at the Brotherhood. E. B. J.

Salisbury.—At a meeting of the Mutual Improvement Society on 22nd March, the Rev. L. A. Long read a paper on "International Intercourse," advocating the use of Esperanto.

Sheffield.—Vendredon la 28an de Februaro, S-ro J. Merchant faris publikan paroladon pri Esperanto ĉe la kooperativa societo. Pli ol 150 ĉeestis kaj decidis starigi kurson dum la venontaj monatoj. Je la 12a de Marto, S-ro A. M. Waller parolis pri sia sperto, kiel komandantino de la V.A.D. La multnombra anaro, fiere kaj kore ŝin dankis pro la senlaca laboro, kiun ŝi faris por la V.A.D. Nia somera programo estas nun havebla. Ĝi entenas 30 vagadojn, sep el kiuj ni jam faris.—R.H.

Tisbury (Wilts).—The Rev. L. A. Long has just started a course here in Esperanto. Those interested should write to him at "Selwood," Tisbury.

Wallsend.—Okazis ĉi tie la 30an de Aprilo vistludo kaj danco sub la aŭspicioj de la ĉi-tiea Grupo. Ĉeestis ĉirkaŭ 250 personoj; post la vistludo multaj demandis pri Esperanto. S-ro W. Johnson la prezidanto, estis "Ceremoniestro" kaj ankaŭ prezentis la premiojn. La financaj sekvoj estas vere tre kuraĝigaj kaj certe helpas multe la movadon en ĉi tiu regiono.—J.H.M.

York.—Je la 4a de Marto okazis Diservo en la preĝejo de S-ro Martin, Micklegate. La paroĥestro, Pastro G. C. Beach, M.A., legis la preĝojn, k.t.p., kaj la sekretario de la Eklezia Ligo, Pastro A. J. Ashley, M.A., faris interesan predikon, trafe traktante la idealan flankon de Esperanto, kaj esprimante konvinkon pri ĝia nepra sukceso, ĉar ĝi estas diodonita komprenigilo kaj fratigilo al la tuta homaro. Ĉeestis kontentiga nombro da neesperantistoj, el kiuj ni varbis kelkajn. Esperable pliaj Diservoj okazos pli-malpli regule. Estas atesto al la facila elparolado de Esperanto, ke la ĥoristoj, kiuj ne komprenis la lingvon, sukcesis kanti la himnojn post du kelkminutaj provoj!

La 18an de Marto Pastro Beach faris tre interesan paroladon pri sia vojaĝado en Svisujo, ilustrante sian paroladon per bonaj lumbildoj de kliŝaĵoj siaj.

Nuntempe ekzistas ĉe ni, krom la "patrina" Societo, nova grupeto en New Earswick (apuda vilaĝo), kaj aro da socialistaj samideanoj, kiuj kunvenas ĉe S-ro Hall, 43, Lowther Street.

"In Russia."

THE SOVIETS AND THE INTERNATIONAL LANGUAGE
By DR. EDMOND PRIVAT, Geneva.

The official Russian Communist journal "Izvestia," announces that the Government of the Soviets has just erected a special building in Moscow for the instruction of an International Language, under the title of "Domo de Esperanto."

Free courses of lessons in the International Language are to be given, and the Esperanto Societies of Moscow are authorised to institute a Professorship there, as well as the "Central Committee of the Federation of Russian Esperantists," the "Union of Young Esperantists," the "Co-operative Esperanto Society," and the "Esperantist Community of Workers," whose aim is to bring into effect, the summons, "Workers of all Nations Unite."

Here is to be found a bookshop of Esperantist literature, a library, a reading-room, and several classes for conversation. The Information Bureau is under the Direction of Evstifeyef, a Russian Esperantist of European fame.

It is evident that, at the moment of re-establishing commercial relations with the whole world, the Soviet Government has judged it advisable to spread widely among the people, the instruction of the International Language, and to facilitate the task of those devoted "world-citizens," who have carried on this work for so many years, despite the chicanery of the Czarist regime.

I remember still, being compelled, in 1911, to hold a meeting in a cellar in a Russian town, and on another occasion, in Petrograd, not being able to obtain permission to hold a meeting in the evening until 3 p.m. of the same day, although the text of my discourse had been submitted to the police, some months before hand. I had also at that time to plead with Mons. Kokozoff, the then Prime Minister, for the release of several of the Presidents of Esperantist Groups, who had been imprisoned without cause.

The fact that Lenin encourages the teaching of Esperanto will hinder the progress of the language in the Western Nations—some timorous spirits will tell us. Do not believe it! That could only happen among ignorant people. Only yesterday, a diplomatist of the Allies told us that in spite of the hostility between the Powers and the Soviet Government (an hostility already slightly weakening, be it said), the western States would have much to learn from experiments attempted at Moscow in the domain of popular education.

As a matter of fact there are certain English educational authorities such as Eccles (Lancs.) who have for some years past introduced the teaching of Esperanto in to the lowest classes of the elementary schools. That is what ought to be done everywhere to-day. Neither the "International," nor the "League of Nations" can be truly realised whilst one country is divided from another by the barrier of language.

In order to be able to control the foreign policy of their own Government and to get it out of the hands of dangerous intermediaries, who have had the sole administration of it in the past, it is indispensable that the people should understand each other accurately.

That each child, in every school in the world, should learn its native language and a Neutral International Language is a programme that should be carried out with all possible speed.

The idea of constructing a League of Nations with two official languages, French and English, is a mere chimera and would only prolong the almost absolute control of the diplomatists and official journalists.

It is unthinkable to require Italian workers to learn

two such difficult languages; besides, there are other languages in the world, such as Russian and Spanish, which would have an equal right to claim a place of honour by reason of their importance.

The organizations of the proletariat of every nation should take up this most urgent question and put on pressure everywhere to have Esperanto taught as a compulsory subject, in all the elementary schools. Time presses!

Translated from "Le Droit du Peuple," March 19th, by A. B. HOWLETT.

Sciigoj el Siberio.—Opiniante, ke eble estos interese por la samideanoj en ĉi tiu lando, ricevi rakonton pri miaj Esperantistaj spertoj, kiam mi estis en Siberio kun la Brita Milita Misio, mi skribas la sekvantajn liniojn.

Mi komencas dirante, ke dum la pasinta militigo mi estis parttempe en Mesopotamio, kie mi pasigis la tempon ellernante Esperanton, sed mi neniam havis okazon paroli ĝin. Antaŭ ol ekforiri al Siberio, mi havigis al mi de la B.E.A. diversajn nomojn de Esperantistoj rusaj.

Alveninte en Ĥarmino, Mangurujo, mi veturis vagonare tra Siberio en Eŭropan Ruslandon ĝis la punkto de la maksimuma antaŭenirado de la Armeoj de Kolĉak. Poste mi revenis en Omskon, kie mi vizitis la sekretarion de la Esperantista Societo, S-ron Kolĉin. Kvankam mi neniam antaŭe parolis Esperanton, mi trovis neniam malfacilaĵon kompreni aŭ kompreniĝi. Mi ne havis la tempon ĉeesti kunvenon tie, sed kiam mi denove alvenis en Ĥarmino, mi vizitis la Prezidanton de la Ĥarbina Esperantista Societo, kaj mi interparolis longatempe. Poste mi loĝadis en Vladivostok ĉirkaŭ unu monaton, kaj mi baldaŭ interrilatiĝis kun la Esperantistoj en tiu urbo. S-ro Vetoŝuiski kaj aliaj min ricevis per brakoj malfermitaj kaj aranĝis, ke mi renkontu aliajn samideanojn. Mi vespermanĝis kun ili, kaj ni libere interparolis dum tri horoj pri diversaj temoj sen malfacilaĵoj. Ĉi tiu estis nur mia kvara provo. Ankaŭ per Esperanto kaj la bonvolo de miaj Esperantistaj amikoj mi kontaktiĝis kun la fervojaj strikistoj; *Ruse tio tute ne estus ebla.* Ĉiu el ili min traktis kiel fraton pruvante, ke la internacia lingvo estas verailo de frateco.

De Vladivostok mi estas sendita al Ĥabarovsk, urbo lokita sur la rivero Amuro. Antaŭ ol foriri mi denove ricevis la nomon de Esperantisto tie kaj rilatiĝis kun li kiel eble plej baldaŭ. Mi trovis, ke li estas militkaptito, kiu laboris por la urbeŝtaro kaj tial ne devas vivi interne de la tendaro de kaptitoj. Per li mi renkontis kosakan generalon Savitskim, fervora Esperantisto. Ĉi tiu generalo portas medalon, kiun donacis al li la Petrogradaj Esperantistoj pro lia servo al la afero, parolante kaj klarigante la internacian lingvon al la eks-caro de Ruslando.

Mi ricevis permeson viziti ĉe la militkaptitula tendaro lokita en Krasnaja Retĉka ĉirkaŭ 7 aŭ 8 mejlojn for de Ĥabarovsk. Tiu ĉi tendaro estis sub la regado de la Japanaj Militaj Aŭtoritatoj. Ĉe la tendaro estas formita Esperanta Rondo kun anaro tiam el 200. Kvankam la tendaro jam ekzistis multe da jaroj, nur dum la pasinta jaro estis eble formi rondon. Komence estis sola unu S-ro Engelmann. Li pruntedonis sian lernolibron al alia, kiu siavice kopiis ĝin kaj transdonis al alia, k.t.p., ĝis la rondo havis la nombron de ducent. El la 2000 militkaptitoj tie 1600 estas hungaraj oficiroj. La Esperantistoj estas farintaj ĝardenon laŭ la formo de nia kvarpinta stelo kun kiosko centre. Ili ankaŭ eldonis gazeton Esperantan, manskribitan kaj ilustritan. Kiam la Japana Generalo Kurita inspektis la tendaron, li vidis la unuan eldonon de la gazeto kaj volis doni al ili 300 jenojn, sed ili rifuzis.

Ĉi tie ankaŭ la ligo de komuna lingvo venkis la sentadon de malamikeco, kiu tute laŭnature oni supozus ekzisti. Mi pasis la tutan tagon tie inspektante la tendaron kaj interparolante kun la membroj de la rondo. Kelke da ili parolis treege flue. Post mia vizito S-ro Engelmann sciigis al mi, ke granda nombro da kaptitoj interesiĝis pri la lingvo (ĉirkaŭ 100); kiel kutime la antaŭe plej antagonistaj fariĝis la plej fervoraj kaj sendube, kiam ili revenos hejmen, ili faros multon por disvastigi la lingvon. Estas Esperantaj rondoj en aliaj tendaroj, sed tiuj ĉi estas laŭ tipo.

Dum Oktobro mi min trovis en Blagoveŝensko, alia urbo sur la Amuro. Tie ĵurnalisto, kiu ankaŭ estas Esperantisto, intervjuis min Esperante kaj publikigis la intervjuon ruse, konstatante tion ĉi kiel propagandilon. Miaj spertoj certigis al mi la utilecon de la lingvo, kaj mi esperas, ke mi restigis semojn de Esperanto en multaj diversaj lokoj dum mia vojaĝo ĉirkaŭ la mondo.

EDWARD M. ROSHER, *Majoro*,

1an de Febr., 1920.

Haslemere, Surrey.

Niaj Mortintoj.

Estas kun sincera malĝojo, ke ni devas sciigi la morton en la lastaj semajnoj de kelkaj eminentaj samideanoj; bedaŭrinde pro manko de loko en la nuna numero ni ne povas nekrologie preparoli ilin. Jen la nomoj:

HECTOR HODLER, prezidanto de UEA, en Leysin la 31an de Marto.

D-ro GEORGE MACLOSKIE, profesoro emerita de biologio en la Universitato de Princeton, U.S.A., la 4an de Decembro, 1919.

Majoro Doktoro H. W. YEMANS, ĉiam fervora propagandisto kaj iama prezidanto de la Esperantista Asocio de Norda Ameriko, en San Diego, Kalifornio la 20an de Januaro.

Licea Profesoro M. J. EVROT ("Verto" de UEA recenzoj). Franca pioniro de la unuaj tagoj kun profunda kono kaj admiro de la lingvo.

F-ino ELIZABETH WARLOW el Acton, Londono, la 12an de Marto en sia 95a jaro.

Ordeno de la Brita Imperio.

Inter la ricevintoj de la Ordeno de la Brita Imperio estas S-ro W. E. CLAYTON, Prezidanto de la Skota Esperantista Federacio. La Edinburga Grupo nun havas du ordenitojn, ĉar Majoro ANDREW WILSON, unu al la vic-prezidantoj de B.E.A., ricevis ĝin pro eminentaj servoj en Francujo dum la milito.

Pastro JOHN BEVERIDGE, Gartmore, konsilanto de la B.E.A., ankaŭ fariĝis membro de la Ordeno pro servoj dum la milito rilate al la monoŝparado movado.

FIANĈIGO.—S-ro H. Crowther kun F-ino A. G. Taylor, anoj de la Accrington Grupo—la 27an de Marto, 1920.

NASKIGO.—Al Gesinjoroj J. Smith Clough, 91, Sandgate Road, Folkestone, je la 25a de Februaro filo nomita Arthur Hubert.

AL SPIRITISTOJ.—Estas proponite, okazigi dum la kongreso en Birmingham kunvenon por diskuti la eblecon, starigi ligan de Esperantistaj Spiritistoj.

Interesatoj estas petataj tuj sendi P.K. al F-ino Taylor. "Espero," 36, Stanway Road, Coventry. Aŭ sciigu vian intencon partopreni, aŭ sendi aprobesprimon kaj proponojn.

The British Esperanto Association (Inc.)

B.E.A. COUNCIL MEETING.

Held at the Friends' Meeting House, Bradford, on Saturday, April 17, 1920, at 5.15 p.m.

In the chair: The President.

Present: Miss M. L. Blake (Birmingham), Mr. J. J. Birkett (Barrow-in-Furness), Miss S. H. Boocock (Bradford), Mr. E. Dyson (Haworth), Mr. J. H. Fitton (Huddersfield), Mr. W. Gregory (Leeds), Mr. W. E. Lawrence (York), Mr. J. Merchant (Sheffield), Mr. H. Richardson (Keighley), Mr. G. W. Roome (Sheffield).

In attendance: The Secretary.

Expressions of regret for absence were received from Dr. Pollen, Mr. Chatterton, Mr. A. J. Adams, Mr. G. J. Cox, Miss Schafer, Mr. A. E. Smith, and Mr. B. Long.

Death of Mr. Hector Hodler. The meeting rose in token of respect for the memory of Mr. Hodler. The Secretary was instructed to write to the U.E.A. expressing the sincere regret of the Council.

Finance. The Secretary reported on the present state of the Bank Balance, the 1920 Guarantee, and the Appeal for Funds.

Special Funds. The President reported that Mr. Mudie had agreed to let these be amalgamated into the Propaganda Fund.

Guarantee Fund. Mr. Merchant proposed, Mr. Gregory seconded, and it was carried unanimously, that the minimum sum to be received in order to make the 1920 guarantee effective, be £400.

Portrait of Mr. J. Rhodes.—The Council accepted with gratitude an offer by the Yorkshire Federation to present a framed photograph of Mr. Rhodes for display in the B.E.A. Reading-Room.

Revised Articles of Association.—The draft Articles prepared by the Rules Committee were submitted and slightly modified. Other proposed changes were referred to the Committee for consideration.

Notice is hereby given that the next meeting of Council will be held on Monday, May 17, at the Offices of the Association, 17, Hart Street, London, W.C.1, at 6.30 p.m., and that the following Meeting will be held at the conclusion of the Annual General Meeting on Whit Monday, May 24.

AGENDA.

Financial Report.

Correspondence and other business.

MONTAGU C. BUTLER, Secretary.

DONATIONS TO B.E.A.

A. E. Heaton, 3s.; H. J. Waters, 5s.; Miss I. Knowles, £1; W. Whitaker, 5s.; Miss B. M. Stephens, 2s. 6d.; Miss L. de L. Helliwell, £1; R. S. Gordon, 5s.; to April 20th.

CANDIDATES FOR MEMBERSHIP.

EXTRACT FROM RULES.—"If no objection shall be lodged within fourteen days, the Secretary shall inform the candidate that he is admitted as a member."

DR. K. B. ALLAN, M.B., B.Sc., West African Medical Staff, Tamale, via Coomassie, Gold Coast Colony, W. Africa; A. S. ARNOLD, 1480, Broadway, New York City, U.S.A.; THOMAS R. ASHMORE, 53, Brownside-road, Cambuslang, by Glasgow; LESLIE AUSTEN, Ste. Chrysostome, Route 2, Quebec, Canada; HARRY BASHFORD, 27, Midland-terrace, Manningham, Bradford; WILLIS BOWYER, 2633, Creston-avenue, New York City, U.S.A.; MISS AGNES H. BAXTER, L.L.A., 29, Wellfield-road, Walton, Liverpool; FRED BRADBURY, 23, Merion-road, Heaton Park, Manchester; ARTHUR E. BRAUND, Goodmanham, Market Weighton, E. Yorks; ALBERT E. CHURCH, Theosophical Rooms, Flinders-street, Townsville, Queensland, Australia; GEORGE COATES, 10, Bush-lane, Cannon-street, London, E.C.4; WILLIAM R. E. COLES, 28, Fish Street-hill, London, E.C.3; FINDLAY COUPERTHWAITE, 81, Armadale-gardens, Dennistoun Glasgow; MISS EVELYN E. CRUSH, 46, The Avenue, Bedford Park, London W.4; ERNEST DYSON, Ouse-street, Haworth Brow, Nr. Keighley, Yorks; ALBERT COUTO FERNANDES, Laranjeiras 225, Rio de Janeiro, Brazil; EDWIN FOX, 11, Whetley-grove, Bradford; HENRY T. FOX, Alpine Villas, Second-avenue, Carlton, Nottingham; JOSEPH FOX, 61, Boar-lane, Leeds; GRAHAME C. GIBSON, Longfield, College-square, Llanelly; HAROLD W. GREEN, 12, Church-street, Lower Gornal, Nr. Dudley; MISS HANNAH

M. HADDOCK, 6, Fieldhouse, Leeds-road, Huddersfield; GEORGE T. HAINES, 19, Meldon-terrace, Heaton, Newcastle; HENRY HAYWARD, 77, Mark-street, Finsbury, London, E.C.2; WILLIAM H. HENDRY, 11, Hill-street, Greenock; MISS IVY HODGE, 10, Fieldhouse, Leeds-road, Huddersfield; SIGURD HOLE, Hamar, Norway; ALFRED HOVES, 19, Fir-street, Cadishead, Nr. Manchester; JOHN HUNTER, Polmewood, Bearsden, Scotland; WILLIAM E. INWARDS, Oakhurst, Priory-road, Dunstable, Beds.; J. W. JOHNSTON, 234, Hillsdale-avenue East, Toronto, Canada; WILLIAM A. KENNING, 42, Morden-terrace, Morden-road, Merton, London, S.W.19; TAN K. JIN, 65-2, Race Course-road, Singapore, Straits Settlements; S. ALBERNICH JOFRE, Asturias 1, Barcelona, Spain; MISS EMILY C. LAMB, 10, Waldemar-road, Wimbledon, London, S.W.19; JAMES F. LASKEY, 91, Grandison-road, Battersea, London, S.W.11; ERIC J. LEVER, Veritax Watch Co., Diamond House, Hatton Garden, London, E.C.1; NORMAN MACMUNN, Tiptree Hall, Essex; W. W. MADDEN, Otahuhu, Auckland, New Zealand; MISS LIZ MEIN, 159, Dalkeith-road, Edinburgh; HENRY H. MILWARD, Goomoon, St. Agnes, Scorrion R.S.O. Cornwall; MRS K. R. MONTEITH, Ironside Estate, Toowong, Brisbane, Queensland, Australia; FREDERICK L. NOBES, 17, Belle Vue-road, Wandsworth Common, London, S.W.17; T. O'LEARY, Albert-grove, Oakleigh, Melbourne, Victoria, Australia; THOMAS PATTINSON, 20, Grasmere-street, Gateshead; MRS. LIZZIE PAYNE, Coles-building, Palmerston North, New Zealand; A. F. POPE, Bramble Cottage, Staines-road, Uxbridge, Middlesex; ERNEST POTTER, 708, 5th Street, N.E., Calgary, Alta, Canada; ALEXANDER M. RICE, 70, Eveline-street, Dennistown, Glasgow; ALEXANDER SAAR, Interšangajo de Telefono, Kalgoorlie, West Australia; MRS. DORA J. SMITH, 90, Trinity-road, Wimbledon, London, S.W.19; MISS AMY SPINK, 14, Studley-road, Harrogate; MISS SARA M. STURGE, 45, Hagley-road, Edgbaston, Birmingham; GEORGE E. R. TAYLOR, 131, Sherwood-street, Nottingham; WILLIAM T. DANESCROFT, Stowmarket, Suffolk; MISS R. A. URQUHART, 170, Folkestone-street, Bradford; MARTIN E. WILLS, 37, East-street, Chichester; MISS VERA T. WILSON, Woorarra, Jetho, Victoria, Australia; RAYMOND WOOLLEY, 5, Darwin-terrace, Derby; MRS. JESSIE BISHOP, High Dene, Ridgeway, Enfield; ROBERT J. BISHOP, High Dene, Ridgeway, Enfield; MISS EVELYN M. BRAHAM, 54, Durham-road, Manor Park, London, E.12; MISS ANNIE L. BURGESS, 30, Midstockel-road, Aberdeen; REV. PROF. GEORGE H. FRACKER, A.M., D.D., Buena Vista College, Storm Lake, Iowa, U.S.A.; MRS. MARGARET E. GALL, 85, Arundel-street, Portsmouth, Hants.; MRS. MARY MACMUNN, Tiptree-hall, Essex; WILLIAM D. REDFERN, 14, Cleveland-road, Heaton, Bradford; JAMES A. SMITH, 35, Linver-road, Fulham,

London, S.W.6; WILLIAM H. WILLOUGHBY, 19, Howden-street, Peckham London, S.E.15.

NEW FELLOWS.

DAVID T. MAIDMENT, Taylors-town (Glam.); THOMAS T. RELF, Edgware FRANK C. RHODES, Keighley.

PASSED PRELIMINARY EXAMINATION.

*MISS ELSIE BURKITT, Mablethorpe; *R. BONHAM SMITH, London, W.C.; *LOUIS J. C. WILSON, Whitehall, Bristol; *JAMES W. AMOS, A. B. DICKSON, MISS R. R. FERGUSON, MISS C. TAYLOR, *Edinburgh; MISS I. C. EVANS, *MISS C. E. BROWNE, MISS H. F. WHITE, Stroud, Glos.; *MISS A. A. BENNETT, Stonehouse, Glos.; MISS V. COX, MISS M. GIBBONS, MISS L. GADD, *MISS K. MACRAE, Liverpool; ERNEST E. HORSON, Bourneville; MISS A. DINGLEY, Handsworth, Birmingham; MISS L. E. DAVIS, Moseley, Birmingham; *DAVID WHITEFORD, *MRS. L. MCCRIE, *JOSEPH BLACK, *MISS A. LINDSAY, *ROBERT LOGIE, MISS M. HUGHES, HUGH L. KNIGHT, MISS M. S. HUTCHISON, MISS A. MACKENZIE, MISS C. L. ADAM, MRS. M. McCULLOCH, MISS C. M. BARRIE, Glasgow.

PASSED ADVANCED EXAMINATION.

DAVID CHRISTIE, MISS E. HUNTER, MISS J. MELLIS, *MISS M. D. THOMSON, Aberdeen; MRS. ELISABETH G. G. BATEMAN, Nether Edge, Sheffield; WM. G. LAING, *THOS. RAWLINSON, Liverpool; *EDWARD MCKAY GUNDY, Toronto, Canada; *ALBAN GILES, Newport, Salop; WM. C. ABBOTT, ALEX. RICE, FRANK V. TAYLOR, ALEX. NEILSON, ALEX. R. MCPHEE, ROBT. GILMOUR, MISS CHRISTIAN F. EWAN, MISS ISA WATSON, Glasgow.

*Denotes that Candidate has passed with distinction.

The Examinations Committee begs to announce that on Monday, May 10, at the offices of the Association, 17, Hart-street, London, W.C.1., will be held an Examination for the Preliminary Certificate, at 6.30 p.m., and on Tuesday, May 11th, an Examination for the Advanced Certificate, at 6.0 p.m. Candidates should intimate as soon as possible their intention to be present.

Fako de Korespondado Internacia (F K.I.).

Sub tiu ĉi rubriko oni enpresas malgrandajn anoncojn de tiuj el niaj legantoj, kiuj deziras korespondadi kun alilanduloj. Ĉiu anoncanto devas pagi ses pencojn (25 spesdekojn) por trilinea enpresaĵo kiel sube (pli ol tri linioj, po tri pencoj por ĉia komencita linio); ĉiu MEMBRO de la Asocio havas la rajton fari unu enpresaĵon senpage. Bonvolu skribi legeble, rekte al la Redakcio.

1038. New York City, Usono.—S-ro Armand B. Coigne, 2633, Creston-av., Fordham, deziras koni gesinjorojn interesatajn en internacia asocio por psika enketado kiel helpantoj kaj avizantoj. Mi ne korespondos pri psikismo nek pri ia temo escepte tiun asocion. P.K. kaj P.M. kolektantoj ne ricevos respondon.

1148. Atemaxac (Gua a ajara). Mexico.—S-ro Ernesto E. Guerra, bonvenigas korespondadon, precipe de samideanoj de iarga kriterio, pri grandaj kaj malgrandaj aferoj de la vivo.

1173. Sombor (Bačka) Jugo lavujo.—S-ro Milivoj Palanački, Bankoficisto, deziras korespondi bildpoŝtkarte kaj ĉefe interŝangi poŝtmarkojn kun ĉiulandaj gesamideanoj. Ĉiam respondas. (185)

1174. Sombor (Bačka) Jugoslavujo.—S-ro Milivoj Palanački, Bankoficisto, povas liveri maloftajn, neuzitajn jugoslavajn poŝtmarkojn en nominalo K.100.—por: 1 £ aŭ 25 fr. 58. Tre volonte volus ricevi adresojn de filatelistaj gravaj firmoj. (185)

1180. Shanghai, Ĉinujo.—S-ro V. Stopani, 35, Broadway East, deziras korespondi, ricevu letere pri diversaj temoj; ankaŭ p.karte.

1203. Woodborough (Notts.), Anglujo.—Fino Esther Richardson, Nottingham-rd., deziras korespondadi kun ĉiulandaj gesamideanoj, letere kaj poŝtkarte.

1204. Škvrnany ĉe Plzen, Ĉeĥoslovakujo.—S-ro Johano Juliš, deziras interŝangi poŝtmarkojn, sed nur en serioj. Li havas Ĉeĥoslovakajn kaj Aŭstrajn p.m.

1205. Brŭx, Ĉeĥoslovakujo.—S-ro Fred Kuhnel, studento, Smey Kalplace III 1920, deziras interŝangi p.m. kaj p. kartojn bfl.

1206. Manchester (Anglujo).—S-ro E. C. Bowman, 21, Laurel Avenue, Moss Side, havas adresaron alilandan; adresserĉantoj ricevos adresojn senpage. Unu respondkuponon por respondo, diru deziron.

1207. Torquay, Anglujo.—S-ro W. M. Appleby, c/o J. L. Tanner, Ltd., 57/8, Fleet Street, deziras interŝangi poŝtmarkojn kun samideanoj en britaj kaj francaj kolonioj. Li ne sendas unue, sed tuj kaj certe respondos.

1208. Sheffield, Anglujo.—Pt. Senior G. M. No. 623, 200 signalisto) S.S.T.C., R. E. per 44, Bannerdale Road, deziras korespondi kun ĉiulandaj gesamideanoj pri ĉiaj aferoj (sed ne pri poŝtmarkoj, kiuj ne interesas lin). Ĉar li eble iros eksterlandon, li petas paciencan pri la respondo.

1209. Palmerston North, Nova Zelando.—S-ro L. Payne, Coles Building, deziras korespondi kun lernantoj de Esp. en Nova Zelando.

1210. York, Anglujo.—Fino C. A. Derby, 144, The Mount, deziras korespondi letere kun ĉiulandaj Esperantistinoj, kiuj ne parolas lingvon anglan.

1211. Gijon, Hispanujo.—S-ro Juan F. Rodriquey, Cienfuegos 38, deziras korespondi kun ĉiulandaj samideanoj.

1212. Barcelona, Hispanujo.—S-ro Vicente Caballé, Aribau 122-pral 2a, deziras interŝangi poŝtmarkojn kun ekstereuropanoj.

1213. Derby, Anglujo.—Raymond Woolley, scienca studento, 5, Darwin-terrace, deziras korespondi kun alilandaj studentoj pri sciencaj kaj literaturaj temoj. Ĉiam respondos.

1214. Furth. Mals. Aŭstrujo.—Pastro Ludw. Koller, O.S.B., Gottweig, 1. p. interŝangas anstataŭan papermonon (artefaritan) kaj aliajn interesaĵojn kaj antikvaĵojn (medalojn, monerojn k.t.p.).

1215. Blagoveŝensk ĉe Amuro, Siberio.—S-ro V. Sokolev kaj aliaj grupanoj deziras korespondadi kun geesperantistoj de tuta mondo.

1216. London, S.E.18, Anglujo.—S-ro P. E. Kemp, "Aylwin," Eaglesfield-rd., Shooter's Hill, deziras korespondantojn por siaj lernantoj (knaboskoltoj), kiuj volas interŝangi il. p. kartojn.

1217. Vladivostoko, Siberio.—S-ro Voldemar Kosicin, Poŝt-oficejo, deziras korespondi kaj interŝangi poŝtmarkojn.

1218. Blagoveŝensk, Siberio.—S-ro N. S. Pargačevskij, Poste Restante, deziras junajn korespondantojn por multaj geknaboj en la oka Grupo.

1219. Gand, Belgujo.—S-ro Eugene Naegels, Poste restante, Gand centre, tre deziras interŝangi serioze poŝtmarkojn kun ĉiulandaj gesamideanoj. Tuj kaj ĉiam respondos.

1220. Montego Bay (Jamaica).—S-ro J. F. G. Henninson, Registration Office, Church Lane, deziras komuniki kun monerkolektistoj.

1221. Pardubice, Ĉeĥoslovakujo.—S-ro Frantisek Kratochvíl, n "Haldy" 295, deziras korespondi kun anglaj studentoj kaj interŝangi poŝtmarkojn.

1222. Wien XIX, Aŭstrujo.—S-ro Fred Redl, studento, Obkirchery, 41, deziras korespondi angle kaj Esperante.

1223. Chichester, Anglujo.—S-ro Martin E. Wills, 37, East Street, petas, ue trapasantoj tra Chichester lin viziti.

1224. Jičín, Ĉeĥoslovakujo.—S-ro Karel Netopil, Velké náměstí, deziras komuniki kun poŝtmarkaj kolektistoj.

1225. London, S.E. 5, Anglujo.—S-ro Albert Bradshaw, 1, Crawford Street, Camberwell, deziras aĉeti grandajn paketojn da uzitaj kaj neuzitaj poŝtmarkoj ĉiulandaj; B.E.A.-ano 3230. Ĉiam respondas.

1226. München 7, Germanujo.—S-ro Franz Lin, bankoficisto, Rutenbach-str. 10, interŝangas bavariajn p.m. malnovajn kaj de l'nuntempo, ankaŭ vendas kelkajn pecojn el propra kolekto.

1227. Paris 12e., Francujo.—S-ro Georges Chavand, 103 Bd. Poniatowski, 103, deziras interŝangi fotografaĵojn. Li alvokas al ĉiuj fotografantaj samideanoj, por ke ili aliĝu al Tutmonda Foto-Klubo speciala asocio por ĉiulandaj amatorfotografistoj. Ĉiam respondas, petu informojn.